

Internasjonal Kvinneliga
for Fred og Frihet
Grunnlagt i Haag 1915

fred og frihet

Desember 2001

Nr. 4/62. årgang

Nobels fredspris 100 år

*Bertha von
Suttner
(1843-1914)*

*Jane Addams
(1862-1947)*

1901- 2001

*Emily Greene
Balch
(1867-1961)*

*Alva Myrdal
(1902-1986)*

Bertha von Suttner regnes som fredsprisens mor. De tre andre, Jane Addams, Emily Greene Balch og Alva Myrdal var alle medlemmer i WILPF. Vi gratulerer FN med Nobels fredspris 2001

	Side		
Sellafield	4	Menneskelivet er hellig	13
Kvinner i svart	5	Tsjetsjenia	14
Jøder og arabere med felles mål	6	ForUMs arbeidsgruppe	15
Kvinner i svart i 30 byer	7	Kvinner fred og frihet, sett fra Angola	16
Uttalelse på IKFFs landsmøte	7	Nytt fra WILPF	18
Fredsarbeidere i Hebron	8	Nordiske kvinners fredsnettverk	19
Sidsels plukk	9	Fredsprisen 100 år	20
Afghanistan	10	IKFFs landsmøte	21
Nei til hevnmkrig	12	Bokabmeldelse	22

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Norsk seksjon av:
Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)
Grunnlagt i Haag 1915

Landsleder har ordet

Terrorisme og vår fredsinnsetning

Terrorisme er forferdelig, og alle ønsker vi å få stoppet den for all fremtid. Vi er mange som mener at det er fåfengt å bekjempe den med bombing. Hver ny bombe som dreper uskyldige mennesker og ødelegger deres livsgrunnlag, skaper nye terrorister. Alt har sine årsaker, også terrorismen, og det er disse vi må gjøre noe med om vi skal få slutt på galskapen. Historikere mener at terrorismen har sine røtter i Saudi-Arabia og Egypt. Islamisk Jihad (Hellig krig) ble dannet ca 1970 i Egypt. Kapitalismen, sionismen og kommunismen skulle bekjempes. Jihad fikk tilhengere i hele den islamske verden. En av nøkkelpersonene i denne utviklingen var den blinde sjeiken Abdel Rahman, som også var prest. Han reagerte mot forskjellssamfunnet i Egypt, mot at politikere ikke engang forsøkte å bedre kårerne for millioner av fattige, mot forfølgelse og undertrykking av dissidenter og ikke minst mot sekulariseringen av samfunnet. Han oppildnet folk til å bruke vold for å overta makten. (Jihad-tilhengere myrdet president Sadat). Mange velutdannede egyptere som ikke fikk arbeid og ikke hadde noe håp for fremtiden, vendte seg til Jihad. Mange tilhengere ble fengslet og mange måtte flykte, bl.a. til Afghanistan. I 1987 traff en av Jihadlederne Bin Laden for første gang, og et skjebnesvangert samarbeid begynte. I Afghanistan ble terroraksjoner planlagt, og man mener at minst 5000 mann har fått "terroristsutdannelse" i Al-Qaida-leirene der. Derfra har de reist til mange Europeiske land og til USA for å skape celler som basis for terrorvirksomhet. Flere organisasjoner er med i kampen bl.a. "Det Muslimske Brorskap" (1991) og "Den Islamske Verdensfront"

De nordiske regjeringer støtter alle USAs krigspolitikk og hevder at den er blitt godkjent av FNs Sikkerhetsråd, en påstand det er delte meninger om. President Bush mener at USA er blitt utsatt for krigshandlinger og at USA nå fører krig, ikke bare mot terroristene, men også mot land som huser dem. NATO-rådet, inkludert Jagland, sa seg enig i krigsdefinisjonen og erklærte at de ville gå med i kampen. Men hva var det Sikkerhetsrådet egentlig sa? I resolusjon 1368 kom det med en langt mer generell uttalelse enn den Jagland fant det for godt å gjengi for oss. Det fordømmer terroraksjonen på det sterkeste og uttaler at det "ser på den slags handlinger i likhet med enhver annen internasjonal terroristisk handling, som en trussel mot fred og sikkerhet". Rådet ber alle land om å samarbeide for å få stilt både gjerningsmennene og dem som har organi-

sert og sponset aksjonen for retten. Det dreier seg altså om bruk av sivil lov og rett. I denne saken kan pågripelsen av terroristene kreve maktbruk, men krig er det ikke snakk om.

Biskop Stålsett deltok på en verdenskonferanse for religiøse ledere (i oktober) og uttalte der at amerikanerne bør revurdere sin strategi. Han mener at vi er kommet til et punkt hvor motforestillinger må kunne høres og at det ikke lenger tjener saken at regjeringen tvinges til å innta standpunkter etter formelen "enten er dere med oss eller mot oss". Jeg håper at alle de som ikke bryr seg om fredsbevegelsens meninger, vil ta inn over seg hva Gunnar Stålsett sier.

Det ser ut som det er blitt en tradisjon for norske regjeringer å støtte USAs politikk i tykt og tynt og samtidig være svært tilbakeholdende med informasjon om hva dette innebærer. Kan vi kalle oss selv en fredseltskende nasjon som kjemper for menneskerettighetene (MR) når vi allierer oss med korrupte undertrykkelsesregimer? Flere MR-organisasjoner dokumenterer i en rapport om økte overgrep i Tunisia, Algerie og andre arabiske land som bryter MR. På grunn av sin iver etter å skape en global allianse mot terrorisme, lukker nå det internasjonale samfunn øynene for MR-bruddene i disse landene, som på sin side utnytter den spesielle situasjonen til å forsterke overgrepene. I fredens navn lot vi amerikanerne få prøvesprengte dyptvirkende bomber ved Bjørnevatn i Syd-Varanger fra 1994 -97, og i samme ånd har norske instruktører trent amerikanske soldater i vinterkrig i Nord-Norge.

Vi ser all elendigheten i Midt-Østen. Kanskje vil amerikanerne nå forstå at de må endre sin holdning overfor Israel. Vi burde stått mye hardere på for å få gjennomført FN-resolusjonen.

Hvis plassen hadde tillatt det, skulle jeg ramset opp den norskproduserte ammunisjonen for mange våpentyper som nå er i bruk i Afghanistan, og eksporten av en rekke deler til missiler og den panserbrytende M-72-raketten som betjenes av en soldat etc.

Det er et stykke igjen til vi med hånden på hjertet kan si at vi oppfører oss som en fredseltskende nasjon. Jeg tror vi skulle lyttet til den mangeårige svenske FN-ambassadøren Sverker Åström, som sier at vi skulle bruke pengene krigen koster til Marshall-hjelp til Afghanistan og andre utarmede land i den islamske verden.

Kari Løchen

fred og frihet

Utgiver: Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Redaksjon: Landsstyret

Trykkeri og sats: Tøyen Trykk A/S, Oslo

Redaksjonen avsluttet: 19.11.2001

Leder

Ellen Elster

Verden aldri mer den samme ?

Terrorangrepet 11. september mot World Trade Center og Pentagon, to av verdens største maktbastioner, illustrerer forbindelseslinjen mellom den økonomiske og den militære globaliseringen. Handlingene må sees i sammenheng med hvordan USA fungerer i verden. Med tanke på USAs rolle som sjøloppnevnt verdenspoliti må handlingen ha blitt opplevd som et slag under beltestedet. USAs utvikling av våpensystemer som stjernekrigsprogrammet og etterretning kunne ikke stoppe angrepet og vil ikke kunne stoppe eventuelle framtidige angrep - fordi terrorens våpen er av et annet slag. Derfor er det så meningsløst å gå til militært angrep på Afghanistan.

11. september 2001 blir av mange betraktet som et historisk vendepunkt. Verden vil aldri bli den samme lenger. I Chile ble verden aldri den samme igjen etter 11. september 1973. Det var den dagen da Pinochet tok makten ved et blodig kupp og ved hjelp av den amerikanske etterretningsorganisasjonen CIA. En skjebnens ironi? Gjennom 28 år har denne dagen vært en sørge dag over Chiles tap av menneskeliv og tap av demokrati.

Forestillingen om at ting skjer ut fra USAs ståsted gir dem en egen rett til å handle. Terrorhandlingen 11. september og reaksjonene som fulgte, viser en egenopplevelse av at alt skjer og styres ut fra USAs og Vestens ståsted, som om "vi" er verdens midtpunkt og verden må forstås ut fra "vårt" perspektiv.

USAs enorme forakt for FN, seinest nå i år med konferansene mot håndvåpen og rasisme, kan betraktes ut fra samme perspektiv. Likeledes har USA ikke villet delta i etableringen av en internasjonal krigsdomstol, blant annet fordi amerikanske soldater kan risikere å bli dømt av en domstol som ikke består av amerikanere. Og hvilke domstoler skal så terroristene, om en klarer å få tak i dem, dømmes for? Amerikansk?

Verden blir aldri den samme igjen? Svaret er både nei og ja. Nei - fordi USAs verdens hegemoni er fortsatt den samme, ingenting tyder på at USA har tenkt å gjøre noe med det. Ja - fordi noen har turt å utfordre USA på hjemmebane. Første gang (siden Pearl Harbour) har USA fått smake sin egen medisin. Kanskje er dette et første skritt på veien mot en kursendring, sjøl om det er en lang vei å gå.

De fleste amerikanere tror at de er de første som har fått erfaring med terrorisme. Noen få spør hvorfor de blir hatet. De aller fleste er ukjent med amerikansk uten-

rikspolitikk og konsekvensene av politikken i andre land. De vet for eksempel ikke at CIA trente opp Osama bin Laden, støttet Taliban med våpen og sto bak kuppet i Chile. Lista kan gjøres uendelig lang. Amerikanere flest er bedre kjent med utviklingen i såpeserier enn hva som skjer i andre land.

Finnes det noen løsning? Johan Galtung sa på et åpent møte i høst at det skal ikke mye til før folk som i dag ser på Bin Laden som sin store frelser, ville snu ryggen til. Han mente at USA må ta det første skritt for å bryte gjengjeldelsens onde sirkel ved å sette i gang en forsoningspolitikk. "De hatefulle", for å bruke amerikansk terminologi, trenger også omgivelser som støtter dem. Og denne sympatien vil bare øke jo verre USA går fram.

Nils Christie har ved flere anledninger foreslått at i stedet for all festiviteten ved utdelingen av Nobels fredspris og 100 års jubileet for Nobelprisen, kunne en benytte anledningen til en stor forsoningskonferanse i FN regi - noe som ville vært årets fredsprisvinner, FN, verdig.

Den amerikanske fredsbevegelsen har gitt uttrykk for forsoning, ikke hevn. De representerer et klart mindretall i den amerikanske befolkningen. Til tross for det har de klart å opprettholde en relativ høy mediaprofil og står sentralt i organisering av demonstrasjoner, protester, sivil ulydighetsaksjoner, opplysningsprosjekter o.l. De ser det som svært viktig å nå ut til folk flest. Det gjør de ved å stille spørsmål om konsekvenser av hevn og voldelige aksjoner.

Det er viktig for oss i antikrigsbevegelsen å tenke muligheter. Det er så lett for styresmakter å gripe til våpen under påskudd av at det ikke finnes alternativer. Problemet er at alternativer har i liten grad vært prøvd ut.

USA må vise vilje til å endre kurs og innrømme at de deler denne kloden med andre nasjoner og folk. Et første skritt må være at USA mister støtten blant sine allierte. Det er viktig med en folkebevegelse som kan bre seg til regjeringnivå og som kan fremme forsoningstanken og endre virkelighetsforståelsen. Det kan synes tungt, men en gang må det første skrittet tas.

*

Deadline for nr.1 - 02: 22.1

Sellafield

Av Eva Fidjestøl IKFF avd. Bergen

Dei siste åra har det komme stadig nye meldingar om auka radioaktivitet i skjell, reker, krabber, hummar og tang langs norskekysten. Nye målingar viser at konsentrasjonen av den radioaktive isotopen Tc-99 (teknetsium) i blæretang på Vestlandet har auka frå 100 til 600 becquerel per kilo tørrvekt dei siste fem åra. Denne isotopen har ei halveringstid på 213 000 år. Det betyr at den radioaktiviteten som har kome inn i næringskjeden vår vil vere der for all framtid. Det er utsleppa frå anlegga i Sellafield som er årsaka til dette.

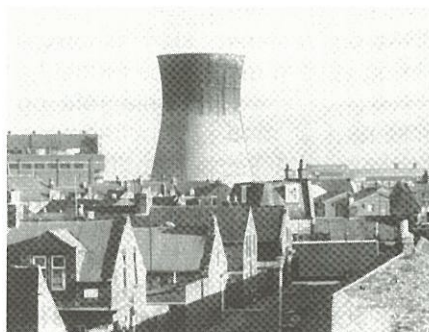
Sellafield ligg på vestkysten i England ved Irskesjøen, ikkje langt frå grensa til Skottland. Det første anlegget her var ein kongeleg våpenfabrikk bygd i 1939. I 1947 overtok finansdepartementet og gav staden namnet Windscale. Dei starta atomvåpenprogrammet med å bygge det første gjenvinningsanlegget og to atomreaktorar. Det kom stadig nye anlegg til etter som behovet for atomvåpen auka. I den første tida gjekk store mengder med radioaktivt avfall rett i sjøen og alt var hemmeleg. I dag er alle anlegga sivile. På området finn vi mellom anna fire atomreaktorar, to gjenvinningsanlegg, ein MOX-fabrikk og eit anlegg for handsaming av høgaktivt, flytande avfall. I tillegg er her mange ulike anlegg som er stengde og under nedbygging.

Etter president Eisenhower si tale om "Atoms for Peace" i FN i 1953 vart atomenergien tilgjengeleg for sivil bruk. Forventningane var skyhøge. Det endelege målet var ikkje ein open kjede med uran frå gruvane i starten, og eit problemavfall til slutt, men ein slutta

atombrenselssyklus med evigvarande energi. Dei trudde at med kommersiell utnytting av atomenergien, ville uran i naturen snart bli mangelvare, men at ein om 20-30 år ville kunne bruke plutonium som drivstoff i såkalla formeiringsreaktorar. Plutonium finst ikkje i naturen, men blir danna inne i atomreaktoren når uran blir utsett for nøytronstråling. Gjenvinningsanlegg og formeiringsreaktorar vart sett på som basis for framtidens energiproduksjon. Dette målet skulle ein nå fram til gjennom tre stadium.

Den første generasjon med atomkraftverk, for det meste lettvasreaktorar (LWR) skulle produsere plutonium.

Dei første formeiringsreaktorane (FBR) skulle bruke gjenvunne plutonium frå brukt uranbrensel. Ein formeiringsreaktor skal i prinsippet produsere meir

plutonium enn han forbrukar, som namnet tilseier.

Etter ein periode med begge typar reaktorar skulle FBR bli den einaste, og det ville bli overskott på plutonium. Dette skulle så gjennast i spesielle gjenvinningsanlegg og vidarefabrikkerast til plutoniumbrensel til bruk i nye FBR. Og der-

med hadde ein ei uendeleg energikjelde.

Slik tenkte ein den gongen det nyaste gjenvinningsanlegget Thermal Oxide Reprocessing Plant (THORP) i Sellafield vart planlagt. Det kom i drift i 1996 og er årsak til den store auken av radioaktive utslepp vi no kan måle langs norskekysten. Men formeiringsreaktoren vart ein stor fiasko både økonomisk og teknisk. Mange land har prøvd seg og har måtta gi opp etter årevis med store kostnader. *Det betyr at behovet for gjenvinningsanlegg til sivil bruk er borte.* I mangel på eit verkeleg behov for gjenvinning måtte atomindustrien finne ein ny måte å bruke dei titusentvis av kilo med plutonium som hopa seg opp. Og svaret var MOX brensel. Det er ei blanding av utarma uran og gjenvunne plutonium. Fleire land m.a. England, Tyskland og Japan har teke dette i bruk og planlegg å auke forbruket. World Information Service on Energy (WISE) snakkar om *MOX-myten*. MOX er nemleg først og fremst eit alibi for å kunne halde fram med gjenvinning, og ei førebels løysing til formeiringsreaktoren ein gong i framtida kanskje kan bli teknisk og økonomisk mogleg. Japanarane seier at dei håpar å få det til ein gong mellom 2030 og 2050.

Men uran har ikkje blitt mangelvare slik som ein venta, og det er om lag tretten gonger så dyrt å produsere MOX-brensel som uranbrensel. Atomkraftverk som brukar MOX er usikrere enn dei som brukar uran, har større utslepp i dagleg drift og produserer meir avfall. Men det alvorlegaste er at bruken av MOX fører til auka transport av gjenvunne plutonium og radioaktivt avfall, og auka risiko for

spreiing av våpenplutonium. Og skulle draumen om formeiringsreaktoren bli røyndom ville denne typen transport få endå større dimensjonar.

Gjennom årevis med propaganda har atomindustrien gjeve falske førestellingar om seg sjølv. Gjenvinning vart lansert som avfallshandsaming, men det som skjer er ei *avfallsformeiring*. Avfallet aukar i volum 20 gonger. Uranet som blir gjenvunne kan ein i dag ikkje bruke, men det blir lagra med tanke på at det kan komme til nytte i framtida. Og plutoniumet kan ein i dag berre bruke til MOX, som altså er ei unødvendig, dyr og høgrisiko-fyllt løysing.

Gjenvinning er ein dårleg måte å handsame radioaktivt avfall på. Ein kritikkverdig funksjon desse anlegga har hatt, er å vinne tid ved å skyve problema inn i framtida. For å vinne tid hjelper det at ein kan sende ein del av dei utbrende uranstavane til La Hague eller Sellafield. Dersom det ikkje hadde blitt gjort, så hadde dei eldste tyske atomkraftverka vore stengde no, fordi ein med den aller beste vilje ikkje hadde funne plass til fleire brukte brenselstavlar i lagerkummane ved kraftverka.

Vi i IKFF må krevje at politikarane våre tek Sellafieldproblemet på alvor. Ingen kjenner langtidseffekten av den radioaktiviteten som blir målt langs norskekysten i dag, men det er grunn til å frykte. Og det hastar. Det sivile samfunnet har heller ikkje bruk for det som blir produsert i Sellafield.

IKFF går inn for at det må bli slutt på gjenvinning av atomavfall og produksjon av MOX, og for at atomavfallet må bli handsama for langtidslagring direkte. *

Vi gratulerer

Vårt "ansikt" i Fredrikstad, Odrun Sigrud Buer, fylte 80 år i sommer. Hun har vært en god støttespiller

KVINNER I SVART I BEOGRAD

Intervju med Mirjana Djuricic av Ellen Elster

Mirjana Djuricic fra *Kvinner i svart* i Beograd forteller med tristhet om det siste nettverksmøtet i Novi Sad. Situasjonen i Makedonia sto sentralt på dagsorden. Blant deltakerne var flere kvinnegrupper fra Makedonia og hun opplevde nærmest en kamp mellom dem om hvem som ga et riktigst bilde av situasjonen. En organisasjon var representert ved regjeringens utdanningsminister. Representanten mente at albanerne er bare opptatt av egne rettigheter og ga klart uttrykk for at det ikke var ønskelig å snakke med albanere.

De dreper soldatene våre, het det. De andre kvinnene, som var albanere, følte seg satt til side. Ingen ønsket å snakke med dem. *Kvinner i svart* forsøker å heve seg over denne konflikten, men det er veldig vanskelig. Vi var direkte

sjokkert over presentasjonen fra den makedonske representanten og klarte ikke å komme til noen nye konklusjoner eller ideer, sier Mirjana.

Mirjana har tidligere deltatt sammen med post-pessimistene som gjennom kulturprosjekter brakte kroater og serbere sammen. Hun var en av grunnleggerne i Resistance, den store studentbevegelsen som var med på å mobilisere til Milosevics fall.

Vi har i hele år hatt stille demonstrasjoner i Beograd mot krigen i Makedonia, og vi har støttet alle fredsaktivister i landet uansett hvilken nasjonalitet de måtte tilhøre. Vi har sendt ut flere offentlige uttalelser hvor vi har gitt uttrykk for misnøye med territorielle krav uansett om det er i Makedonia, Kosovo eller USA. Nå beklager vi veldig sterkt at verken makedonske eller albanske kvinner vil delta sammen mot terrorisme og USAs krig mot Afghanistan. For øyeblikket har vi innledet samarbeid med begge gruppene hver for seg i håp om å kunne nå fram på sikt, sier Mirjana videre.

Situasjonen i Makedonia blir bare verre for hver dag som går. For tida samler amerikanske soldater inn våpen i Albania. Dette har vist seg å være en vits fordi det som leveres inn, er produsert i 1950 - 1970, det vil si våpen som de egentlig ikke bruker lenger. Ingen tar freden som en selvfølge. De gjør det bare fordi de nå er under press fra USA og EU.

Vi tror at kvinnene kan spille en større rolle siden de opplever resultatene av krig som mødre, søstre, venner, feminister osv, avslutter Mirjana. *

"Women in Black"

JØDER OG ARABERE MED FELLES MÅL

Av Reidun Astrid Nydal, Egersund

Reidun Astrid Nydal besøkte organisasjonen Women in Black i Israel tidligere i år og snakket med fredsaktivisten Nahiba Morkoss. Denne fredsorganisasjonen, som ble startet i Israel av jødiske og arabiske kvinner for 13 år siden, var blant kandidatene til Nobels fredspris i år.

Nahiba Morkoss

I juni i år besøkte jeg lederen for Women in Black sin avdeling i provinsen Galilea, den 61-årige kvinnen Nahiba Morkoss, i den arabiske landsbyen Fariasif. Den 8. mars i år representerte hun organisasjonen sammen med en jødisk kvinne på en fredskongress i Sør-Afrika. Det har vært kriger, ruiner og flyktningstrømmer som i årenes løp formet Morkoss som aktiv fredsarbeider. Hun kan aldri glemme 1948 da hundrevis av flykninger strømmet inn til Fariasif fra omliggende utbombede landsbyer. Med seks døtre og en arbeidsledig mann som hadde fått sparken som lærer og arrestert fordi han ville forbedre de arabiske skolene, begynte hun å skjønne at hennes egen stemme måtte bli hørt. Hun kunne ikke forbli passiv tilskuer til redslene som utspant seg i landet. Hun måtte organisere seg og få med andre kvinner til et løft for fredelig sameksistens mellom jøder og arabere - israelere og palestinere.

Begge parter lider

Så begynte hun å besøke lands-

byer og kontakte fredsorganisasjoner. --Både arabere og jøder lider under okkupasjonen. Begge parter lider av spenningene, volden, arbeidsløshet, lave lønninger og ikke minst den overhengende trusselen om krig, forteller hun.

I dag har de 10 fredsorganisasjoner i Galilea, fordelt på 25 landsbyer, under fellesnavnet Movement of Democratic Women in Israel. I spissen står altså Nahiba Morkoss som har deltatt på til sammen 10 fredskongresser rundt om i verden. Den 15. februar i år demonstrerte hun sammen med 300 andre kvinner, arabere og jøder, foran Hærens hovedkvarter i Tel Aviv mot stengningen av Vestbredden. --Vi hadde stått der i ti minutter da de militære begynte å bli nervøse. Det var da vi sa: "Dere tåler ikke at vi står her i noen minutter, men menneskene på Vestbredden har måttet tåle å være utestengt i seks måneder!"

Hver fredag i seks år har Morkoss og andre arabiske og jødiske kvinner demonstrert ved et veikryss utenfor byen Akko i Galilea med plakater med krav om fred og sikkerhet og et nei til okkupasjon og krig.

Hat og støtte

Reaksjonene har variert fra oppmuntring til forbannelser og angrep. Noen roper: "Stå på, vi elsker og respekterer dere!" Andre skriker ut mot de svartkledde kvin-

nene: "Vi håper dere forblir i svart livet ut!" eller: "Dra til helvete!" "Død over araberne!" Noen skriker mot de jødiske demonstrantene om at de forråder jødene. Noen spør også Morkoss om hvordan israelske og arabiske kvinner kan komme så godt overens. Hun svarer at det er enkelt, for alle lider under okkupasjonen og alle ønsker å få leve i fred.

--Når vår regjering prioriterer 75% av statsbudsjettet for militære formål, er det klart at det går ut over alle andre områder. Når fabrikker stenges og overføres til land med billigere arbeidskraft, er det våre arbeidere som kastes på gata - både jøder og arabere. Vi kvinner er ikke bare født til å føde barn, men også til å sikre deres videre liv. Derfor nøyer vi oss ikke med å være passive tilskuere. For kvinner representerer styrke og kan forandre på mye.

*

Kvinner i svart beskytter palestinere i Israel

Kvinnene har sovnet i palestinske hjem i Betlehems forstad Beit Jala og de har stått ved militærkontrollen og fotografert og dokumentert palestinere som er blitt arresterte. Hensikten er tydelig: Israel kan ikke skade den lokale befolkningen uten også å skade medlemmer av Kvinner i Svart

Fra IKFF Göteborg

Kvinner i svart finns i nesten 30 byer og steder

- * London, England
- * Edinburgh, Skottland
- * New York og Portland, USA
- * Mendocino og San Francisco, California, USA
- * Zaragoza, Sevilla og Madrid, Spania
- * Malta
- * Toronto, Canada
- * Bologna, Firenze, Grosseto og Roma, Italia
- * Mumbai, India
- * Danmark
- * Beograd, Tidligere Jugoslavia
- * Israel
- * Kvinner under muslimske lover (WLUML- Women living under the Muslim Law), Frankrike
- * Kvinner for fred, Sveits

I tillegg finnes det nasjonale kvinne-/fredsgrupper som har sluttet seg til nettverket.

Det er å håpe å se *Kvinner i svart* grupper i norske byer.

FREDSKVINNENES INNSATS I MIDT-ØSTEN OG PÅ BALKAN

Siden skjerpingen av konfliktene i Midt-Østen (intifadaen i 1988) og på Balkan (1991) har *Kvinner i svart* og andre grupper av fredskvinner vært aktive. De har standhaftig og konsekvent arbeidet for å bygge ned det fiendebildet som partene i konflikten har forsøkt å bygge opp. I de siste månedene er dialogen mellom partene i Midt-Østen-konflikten blitt vanskeliggjort også på grasrotnivå. *Kvinner i svart* har i denne situasjonen holdt sin aktivitet oppe. I samarbeid med andre fredsorganisasjoner har de mobilisert til store demonstrasjoner for ikkevold og mellomfolkelig forståelse.

Kvinner i svart i Serbia har nå også engasjert seg i den aktuelle konflikten i Makedonia, samtidig som de bidrar til å sikre og bygge demokratiet i sitt eget land. I en stadig mer voldelig og polarisert konfliktsituasjon representerer *Kvinner i svart* et håp og en inspirasjon. IKFF er kjent med og glad for at de er nominert til Nobels fredspris 2001.

Uttalelse fra IKFFs landsmøte 2001

KVINNER I SVART OVERALT

Den første gruppa med *Kvinner i svart* ble dannet i Israel desember 1988. En gruppe israelske og palestinske kvinner tok initiativet for å gi uttrykk for sterk opposisjon mot den aggressive politikken den israelske regjeringen førte i de okkuperte palestinske områdene. Seinere ble det dannet støttegrupper i Italia, USA og Tyskland. I begynnelsen av krigen i Det tidligere Jugoslavia ble *Kvinner i svart* etablert i Beograd. For å støtte opp om denne gruppa ble det etablert en rekke grupper med *Kvinner i svart* i omkring 20 europeiske og ikke-europeiske land.

Siden 1992 har det vært årlige nettverkskonferanser. Nettverket av *Kvinner i svart* har gitt rom for kvinnestemmer mot krig og krigspolitikk. Nettverket gir mulighet for at bitterhet og sinne kan omskapes til ikkevoldelig motstand mot patriarkat, militarisme og krig. Kvinnene vil ikke lenger godta å være passive ofre for nasjonalistisk krigspolitikk. Offentlig gir de uttrykk for ulydighet mot nasjonalisme og militarisme gjennom regelmessige stille demonstrasjoner i sine lokalsamfunn. De ønsker å overvinne symbolske, fysiske og etniske barrierer. De viser sammenhengen mellom feministiske og antimilitariske holdninger og praksis. Som nettverk gir de hverandre støtte i sine aksjoner, og støtter kvinner i fredsforhandlinger lokalt, regionalt og globalt. Et hovedmål med arbeidet er å skape fred gjennom informasjon, ikkevold og antimilitarisme.

FREDSARBEIDERE I HEBRON:

Med livet som innsats

Av Astrid Nydal

Hebron, Vestbredden, sikkerhetssone under israelsk kontroll. Bak vindusskotter og stengte dører banker 30.000 hjerter. Portforbudet er der, nok ei gang. Hvor mange døgn må de palestinske beboerne vente, inne-stengt? Gatene svarer med taushet. Stillheten er uhyggelig. Rundt første hjørne patruljerer israelske soldater.

Det er portforbud i Hebron, Vestbredden, en av verdens eldste byer. Det gjelder 24 timer i døgnet og omfatter bykjernen sikkerhetssonen under israelsk kontroll. Alt er stengt. Man kunne tro at det ikke fantes mennesker her. Men det gjør det, 30.000 minst. Men forbudet mot å vise seg ute, om så bare å ta en svipptur rundt første hushjørne, var igjen blitt utstedt. Men gjennom de øde gatene vandrer to utlendinger. Den ene, en ung kanadisk fredsarbeider, lokalkjent etter noen måneder i Hebron, den andre, en frilansjournalist fra Norge, som føler hun har kommet til en utdødd by. Men det er ikke noen befriende stillhet som råder i Hebron, men trykkende, uhyggelig, synes hun. En utvendig ro, men en innvendig uro. Hun tenker på beboerne som er blitt som usynlige det siste døgnet. Gråter de, forbanner de skjebnen eller trekker de bare resignert på skuldrene av disse gjentakelsene, dette vanviddet som rammer dem som en kollektiv avstraffelse? I 1994 opplevde de fem ukers portforbud etter at en fanatisk bosetter fra Brooklyn, Dr. Baruch Goldstein, hadde gått inn i Ibrahim-moskeen og skutt og drept 29 mennesker midt under fredagsbønnen. Tre år seinere ble palestinerne i Hebron pålagt portforbud i 17 døgn.

De to utlendingene runder et hjørne hvor noen soldater patruljerer i gata. Vil de sperre veien for de to? Nei, kanadieren Greg Collins er lett gjenkjennelig med den røde skyggelua, ei slik som han og

de andre utlendingene fra den internasjonale fredsorganisasjonen CPT (Chr. Peacemakers Team) i Hebron alltid har på seg når de er ute. Men plutselig ser de to kvinner med et barn komme mot dem. Vi må få gå til lege, barnet er sykt, sier de. Soldatene bare rister på hodet. Vil ikke slippe dem forbi. Greg mister ikke fatningen, men snakker rolig til soldatene. Det får et positivt utfall. De lar kvinnene passere og følelsen av et usynlig jerngrep, et steds utenfra, letter noe.

Murer og piggråder

Jeg hadde kontaktet CPT for å se hva fredsarbeidere kunne utrette i et så betent område som Hebron, periodevis en lukket by, men altså bare lukket for sine palestinske beboere, mens de jødiske bosetterne kunne nyte total bevegelsesfrihet. Noe var jeg overbevist om i utgangspunktet, de måtte ha gode nerver og et edelt hjerte, slike som var villige til å gå inn i en ulønnet jobb i fredens tjeneste, med livet som innsats. Greg Collins ser i hvert fall ut til å beherske sin situasjon. Portforbudet begynte i går og det vil vel vare noen dager til over helga. Det er det vanlige, forklarer han. Jeg spør om folk får beskjed i god tid, slik at de kan ta visse forholdsregler. Men nei, ordren kan komme helt plutselig, forteller Greg. Det kan bety svært kritiske situasjoner, særlig for fødende kvinner og andre som kan

trengte øyeblikkelig legehjelp. Noen har kanskje ikke en gang mat i huset. Under slike forhold kan CPT gjøre innkjøp for dem.

Noen soldater har okkupert et hustak hvor de må ha god oversikt. De ser ned mot oss. Men også de gjenkjenner vel den røde lua. En israeler haster forbi oss. Portforbudet gjelder ikke for verken ham eller noen av de andre 3-400 jødiske bosetterne i bykjernen. Vi kommer inn i Abraham Avenue. Like ved ligger det helligste av de hellige stedene for jøder og arabere - gravene til Abraham og hans hustru Sara. Ved siden av ligger Ibrahim-moskeen og en synagoge. Men moskeen er stengt denne dagen på grunn av portforbudet. Jeg har også vanskeligheter med å konsentrere meg om bibelens patriark. Det skurrer liksom i tankene mens vi vandrer langs leilighetskomplekser bak massive murer og piggråder, vel vitende om at byens bosettere er bevæpnet og at de i tillegg har 1500 politi og soldater til å beskytte seg. Goldsteins terror har også etterlatt seg spor av uhygge fra den skjebnesvangre februar dagen da han løsnet sikringen på sitt M-16 gevær, en hendelse som holdt på å stanse hele fredsprosessen i landet. Det var etter denne massakren at TIPH - Temporary International Presence in Hebron - ble etablert, koordinert fra Norge. Massakren utløste også den første

selvmordsaksjonen i Israel. Men blant ekstreme bosettere oppnådde Goldstein heltestatus og mange tusen deltok i begravelsen, deriblant Yigal Amir som to år seinere skjøt ned landets statsminister Yitzhak Rabin.

Bosetternes demonstrasjon

Like foran ett av områdene bosetterne har okkupert, har to av bosetterne, en mann og en kvinne installert seg på et fortau . De kommer begge fra USA og jeg får høre at de har holdt til der ei uke. Det er Guds vilje at Hebron skal være jødisk land, det lovede land. Derfor er vi her for å forsvare det - med våpen i hånd. Men slik vi har det nå, er vi som fanger. De snakker i vei etter tur. Vi får vite at de er så lei av palestinske snikskyttere fra den berømte Abusinein - høyden der, at de nå vil kampere på fortauet til hæren har kommet inn og tatt over høyden.

Like bak oss ligger Hebrons marked i grus. Den er blitt ødelagt fordi den lå for nær bosetternes område. Argumentet med sikkerhetshensynet som må ivaretas, gir åpenbart myndighetene frie tøyler til å rasere hus og hager. Men fredsarbeiderne er nok en bremsekloss i mange situasjoner som når de setter seg foran bulldoserne eller når de annonserer at de skal kjøre akkurat den bussen som to søndager på rad har blitt beskyttet.

Det var i 1968 at rabbineren Moshe Levinger tok inn på Park Hotell i Hebron sammen med 32 jødiske familier for å feire jødernes påskehøytid. Men Levinger hadde fått en avtale med eieren om å bli i Hebron. En måned seinere stemte den israelske regjeringen for at de skulle få bli. I 1970 ga regjeringen dem tillatelse til å bygge bosettingen Kiriat Arba på arabisk jord på en høyde med utsikt over sentrum. I 1970 begynte Levinger og andre bosettere å etablere seg midt i det tettete sentrum av Hebron, rundt patriarkens grav og moskeen. Fanatiske frontsoldater, villige til å

gjøre hva som helst i Guds navn.

Et felles land?

CPT kom i gang i 1984. I 1986 begynte organisasjonen å sende ut delegater til konfliktområder. Fredsarbeiderne reiser ut for tre år om ganga. De får ikke lønn, men en form for stipend til å dekke nødvendige utgifter. Fredsarbeiderne bærer ikke våpen. Men de bærer noe annet - en trygghet. Det føles i hvert fall slik i deres nærvær. Ta for eksempel eldste medlem av CTP-senteret i Hebron, ei nonne fra New York på 74 år. Hun står på farten, skal en tur til Jerusalem når jeg møter henne. Hun har vært vitne til forferdelige handlinger i de seks åra hun har vært her. Det har ikke skremt henne bort. Men:--Det er blitt tøffere rent følelsesmessig å våkne til geværskudd. Volden er tiltakende. Ikke minst synes jeg det er vondt å se at barn involveres. Jeg har til og med hørt fem år gamle barn skrike "Nazi" mot meg, forteller hun.

En annen av CPTs gruppe i Hebron, Rick Polhaues, har mange år bak seg i CPT sin tjeneste, både i Colombia og Chiapas i Mexico. Erfaringene fra Hebron har fortalt ham at der fins et sterkt ønske blant folk om ikke å ta til voldelige handlinger. Han har også blitt overrasket over ønsket om et felles land for både jøder og arabere, i stedet for to separate land, fordi begge partene har en felles historie. Og på et visst tidspunkt av historien har de felles forbindelser til alle stedene, kan han fortelle. Hver dag møter han en eldre kvinnelig bosetter som alltid hilser på følgende måte:"God bless you my son, may you burn in hell!" Han tar det åpenbart med fatning. Svarer aldri med samme ordbruk. Rick forteller at i perioden 1994-99 ble 1700 hus på Vestbredden jevnet med jorda. I 1997 ble en hel dal konfiskert. Bulldosere raserte trær som var verdt 17000 dollar, 100 meter på hver side av veien. Der hvor det sto

hus, ble de jevnet med jorda. Hva satt de igjen med de 8-10 familierne som eide grunnen hvor forferdrenes røtter hadde vokst seg djupe gjennom århundrer? En kompensasjon på 50 US\$. Men i 21 måneder før Sharon kom til makten var der ingen hus som ble ødelagt.

. Ved avreise fra Hebron møter jeg en svensk observatør fra TIPH som har vært her noen måneder. I sin dom over bosetterne, som er årsaken til observatørens stasjonering i Hebron, er han ikke blid. -- Mange av dem bor her til og med bare inn imellom. Så reiser de til USA, mens andre tar deres plass. Gjennom en slik sirkulering er det alltid folk til stede. For dem er det viktig å vise styrke. *

Siddels plukk

Vi plukker fra vårt blad i 1972: I slutten av 1971 ble Kurt Waldheim valgt til ny generalsekretær i FN. Audhild Scheie skriver i den anledning at dette valget var et kompromiss mellom stormakter (som valget av Trygve Lie var det). Hun minner oss om – og ber alle huske Trygve Lies ord: "Stillingen som generalsekretær i FN er verdens vanskeligste jobb". I desember 1971 døde tidligere visegeneralsekreter Ralph Bunche. Han var den første neger som fikk Nobels fredspris. Etter grev Folke Bernadottes død, fortsatte han arbeidet for å løse palestinakonflikten. Etter 11 måneder lyktes han i å få alle parter til å akseptere en våpenstillstand. Om ønskede egenskaper hos en meklingsmann sa han: "Han må være innstilt mot krig og for fred, innstilt på å tro at hans medmennesker først og fremst er gode og han må være fast overbevist om at intet problem som berører forholdet mellom mennesker, er uløselig. Han må også være hevet over mistanke, intoleranse og hat, religiøst sneversyn og rasefordommer".

Afghanistan:

Strategier mot markedsliberalismen og for en annen verden

Hvordan er det mulig å knytte dagens krig sammen med medier, markedsliberalisme og fremtiden?

*Innledning av Elisabeth Eide på Globaliseringskonferansen 11. –13. Oktober 2001.
En annen verden er mulig*

STRATEGIER MOT MARKEDS-LIBERALISMEN OG FOR EN AN- NEN VERDEN

Hvordan er det mulig å knytte dagens krig sammen med medier, markedsliberalisme og fremtiden?

Av Elisabeth Eide

Bildene som presenteres oss

Gjennom TV-skjermen bivåner dere en afghaner med et tomt, flagrende buksebein som strever etter å entre lasteplanet på en pickup. En skranglete overlesset pickup som vil ut av en bombet by. Når dere ser dette, så kan dere tenke på om oljepengene våre har vært involvert i produksjon av den landminen som tok beinet hennes. Jeg tror en del av framtidsstrategien vår er avhengig av en tenkning som er så konkret, så empatisk og så kritisk.

Neste gang dere ser en rasende mann tenne på en uformelig dukke på gaten i en pakistansk by, så prøv å tenke dere at den samme mannen kan være hyggelig å drikke te med. Men at han kan være rasende fordi gjødselsubsidiene til appelsintrærne hans forsvant med den siste strukturtilpasningsavtalen. Eller han kan være rasende fordi den utdanningen han tok ikke ga ham muligheter til en bedre framtid. Eller han kan simpelthen være rasende og fortvilet fordi familien hans er gisler for Taliban, og for dem som i dag bomber Afghanistan. En nyhetsfor-

midling som ikke følges av spørsmålet: Hvorfor? lar fordommer og stereotyper om "de andre", "de der nede" få feste seg. Slike fordommer og stereotyper er fiender av en solidarisk strategi.

Neste gang dere hører journalister omtale Saudi-Arabia som en av de moderate regjeringene i Midt-Østen, så prøv å tenke på hvor mye det har med oljeselskapenes makt å gjøre, og hvor liten sammenheng slike utsagn har med menneskers rettigheter i kongedømmet. Prøv å forestille dere at en del av de bildene vi får og har fått av Talibans ekstremt undertrykkende kvinnepolitikk, kunne vært hentet nettopp fra Saudi-Arabia. Dette landet har i stor grad tjent som modell for de Pakistan-sponsete mullahene. Forskjellen er at de saudiske hers-

kerne framstår som velsoignerte og tilbakelente i mediene, mens Taliban framstår som rufsete, uskikkelige, brutale og uforståelige. Sjekk med Amnesty hvis dere er i tvil om slektskapet. I løpet av det siste året ble mer enn 120 mennesker henrettet i landet, og de middelalderske straffemetode-

ne med kutting av hender og føtter har økt i omfang i det nye årtusen.

For å komme tilbake til markedsøkonomiens velsignelser: Hvorfor ble de afghanske mullahene hjulpet av Pakistan? En ikke uvesentlig årsak var at naboen ville ha et håndterbart regime i Afghanistan, slik at de kunne delta i kappløpet om å tjene penger på en rørledning gjennom landet. Det er ikke mange år siden både det argentinske selskapet Bidas og det amerikanske UNOCAL, inviterte Taliban-delegasjoner på middager og rundturer i et forsøk på å inngå feite kontrakter om olje og gass. Dette hører vi lite om i dag.

Medienes frihet og makt

Mediene utgjør et sær-egent felt under markedsliberalismen. Alle er mot at mediene skal være statskontrollerte eller bare statseide. For hvordan kan de da utgjøre en fri og mangfoldig fjerde statsmakt? Men mangfoldet har problemer: en enorm monopolisering og kommersialisering løper parallelt. Er liberalisme egentlig et dekkende ord? Ja, dekkende for de store kreftenes frie spill, og de mindre krefters rett til å velge å gå under eller bli slukt. Hvor frie er mediene egentlig? I USA har de store TV-stasjonene nylig i stor grad, etter oppfordringer fra spesialrådgiver Condolezza Rice, gitt avkall på å sende innslag fra Al-Jazeera-nettverket basert i Qatar. Fordi det i uttalelser fra Osama bin Laden kan det forekomme kodete

meldinger til kontaktene hans. Det gjenstår å se om dette betyr at de slutter å sende andre klipp fra den eneste kanalen som faktisk har TV-kameraene inne i Taliban-kontrollerte områder.

Dagens mediemoguler eier ikke bare medier, men også bryggerier, forlag, fornøylesparker, IT-konserner, teletjenester og filmselskaper. Journalister verden over er bekymret for denne utvik-

lingen, som jo innebærer at nyhetsmediene i enda større grad blir tenkt på ensidig ut fra markedsprinsipper, og i tilsvarende mindre grad ut fra samfunnsopdraget, hensynet til demokratiet og menneskerettighetene.

Medienes makt tiltar. De er ikke lenger den fjerde, men den *andre* statsmakten, skriver redaktøren av *Le Monde Diplomatique*, Ignacio Ramonet, i sin bok "Kommunikasjonstyranniet". Bare den internasjonale økonomien er mektigere. Og han føyer til: I dag blir vi overdyngnet av informasjon i et omfang som gjør at vi ikke ser hva som *mangler*, vi blir blinde for hva som *ikke* finnes i mediene. Journalistene kommer på defensiven i denne vrømmelen av informasjon, slik at de får mindre muligheter til å dra ut og undersøke virkeligheten. Denne defensiven kaller Ramonet for en demokratisk sensur. Et annet fenomen han skriver om er direktifisering.

I markedets og konkurransens navn må alle være først; ergo sendes informasjonen ufiltrert. Ærverdige BBC World avbryter i disse dager sine sendinger for å få med hvert ord fra forsvarsminister

Donald Rumsfeld. Hvis dette fortsetter; hva blir da igjen av journalistrollen? Hva betyr det for oss som publikum? Det betyr i alle fall at vi kan sette oss ned og analysere retorikken! Omtalen av liv, verdisetting av liv på ulike deler av kloden.

USA-mediene er i krise. Mellom 1970 og 1997 har antallet folk som leser en dagsavis, gått fra 78 prosent til 59 prosent, og mellom 1993 og 1998 har andelen som jevnlig ser på TV-nyheter om kvelden, falt fra 60 til 38 prosent. Markedsliberalismen, kommersensynene gjør det attraktivt for TV-mediet, å sende såpeserier dagen lang, i stedet for å satse på nyheter som er dyre å hente inn og produsere. Representanter for Sem-Terra-bevegelsen i Brasil sier at mediene hos dem fungerer fremmedgjørende. Muligens snakker de om en pseudovirkelighet som har lite med folk flest å gjøre. En Afghanistan-kjenner, Ashraf Ghani, mente etter års opphold i USA at afghanerne var velinformerte om hva som skjer i verden i forhold til innbyggerne i USA.

I norske medier skjærer en også ned på utenriks og øker andelen sport og underholdning. Hva gjør det med oss – og med vår evne til å utforme alternative strategier? Hvordan vi tenker, beror på hvor vi befinner oss – eller hvem vi klarer å identifisere oss med.

Alt henger sammen - fattigdom, krig, media

18. september - dagen da mange viste sin medfølelse med ofrene for terrorangrepet på USA, befant den indiske vitenskapsfilosofen og aktivisten Vandana Shiva seg i Orissa, det østlige India. Hun tok del i to minutters stillhet. Vandana har venner over hele verden, også i New York og Norge. Hun satt sammen med Laxmi, Raibari og Suranam i landsbyen Jhodia Sahi. Laxmis mann var nylig død av sult. Han var ikke den eneste.

Shiva knytter disse dødsfallene direkte til den indiske regjeringens oppløsning av det offentlige matdistribusjonssystemet etter krav fra IMF og Verdensbanken.

Jeg satt der i to minutters stillhet, skriver hun, blant familier som er ofre for sult samtidig som seksti millioner tonn korn råtner på lager. Og hun greide ikke la være å tenke på de økonomiske systemene som dytter folk i fattigdom, som en form for terrorisme. Det lyder som ekko av uttalelsene til en brasiliansk biskop på midten av 1980-tallet. Han snakket om gjeldskrise som en tredje verdenskrig mot de fattige, med renter og strukturlpasning som de viktigste våpnene.

I brevet sitt nevner Vandana Shiva også andre utslag av markedsliberalismen, slik den fortoner seg sett fra Orissa. Norsk Hydro har i ti år presset på for få i

gang utvinning av bauxitt på tvers av lokalbefolkningens interesser. Demonstranter mot prosjektene er blitt drept og såret. Disse menneskene har fått noen stemmer i Norge, ikke minst takket være Norwatch intense innsats.

I denne seinmoderne tiden, denne tiden som er overmoden for endringer; ser vi tydeligere hvordan alt henger sammen. Indiske kystfiskere har forklart hvordan en negativ markedstenkning kom inn i fjæresteinene deres med det norske Kerala-prosjektet. Latin-amerikanske økonomer og fagforeningsveteraner har tålmodig forklart hvordan gjeldskrisen fjerner arbeid, helsetilbud og skolefrokoster. Sør-afrikanere har gjort oss

Nei til hevnkrig!

Zoia Grannes

Mange er blitt offer for manipulasjon og tror at det å drepe forsvarsløse, barbente barn på flukt i

Afghanistan er måten å bekjempe terrorisme på, sa Zoia Grannes på Tårnplass i Bergen lørdag 22. september. Antikrigsnettverket i Bergen arrangerte torgmøte mot terror og krig.

Zoia fra IKFF Bergen fortalte om telefonsamtalen hun samme dag hadde hatt med en sveitsisk journalist og krigsmotstander. I forbindelse med høringer om Tsjetsjenia stod en taus gruppe franske kvinner med plakater mot krig. Det følte plutselig som vi krigsmotstanderne, er en liten øy i et brølende, opprørt hav, refererte Zoia i sin appell til de fremmøtte.

Hun beskrev hvordan blodet fryser til is når lederen for verdens mektigste land foreskriver medisin som til forveksling er lik terroristernes og signaliserer forakt for men-

neskeliv. For det første heter det: "Den som ikke er med oss, er med terroristene." Nøyaktig Stalins favorittord: "Den som ikke er med oss, er imot oss." Vi skal dilte med og hjelpe USA å bombe sivile mål i Irak, Jugoslavia og Afghanistan. Vi skal ha medfølelse for de amerikanske ofrene, men ikke for disse annenrangsmenneskene, understrekte hun.

Zoia oppfordret folk til å melde seg inn i fredsorganisasjoner, gjøre noe for våre barn og barnebarns fremtid på jorden. La oss kunne si at vi har i hvert fall forsøkt å stå i mot galskapen, avsluttet Zoia Grannes.

Kilde: Bergens Tidende 22. september 2001

*

Forts. fra f. side

klar over blodprisen på AIDS-medisiner. Afghanere forteller oss hvordan de avskyr Taliban, og hvordan bombene foruten å drepe, ikke tjener den oppgitte hensikt, men snarere fungerer til å lime en del mer moderate elementer rundt de ekstreme.

Evnen til å lytte

Spørsmålet er hvordan det er med evnen vår til å lytte. Ikke minst medienes evne: Hvordan er det med plassen til de såkalte "ikke-europeiske andre" når de skal konkurrere med Aqua-Lenes silikon og Clintons eskapader?

Meldinger om hvordan det går med mine afghanske venner kan gå inn på meg – eller jeg kan la henvendelsene ligge. Jeg kan identifisere meg, eller la det være.

Til grunn for enhver framtidig strategi – eller for mangfoldet av strategier – må ligge en dypere evne til identifikasjon med alle de

som er fratatt muligheten til å ytre seg i den globale offentligheten, med deres livsvilkår, tenkemåter og drømmer. De, hvis stemmer ofte forstummer. De skjebnene vi dermed kan komme til å tenke betyr mindre for verden enn vestlige liv. Det er et medieansvar å bidra til en slik forståelse, men mange vil si at det er en illusjon å tro at mediene kan fylle denne oppgaven. Enhver framtidig strategi må altså kunne ta inn over seg medienes makt – og bygge motmakt – la oss gjerne kalle det konfrontativ dialog – både gjennom de etablerte mediene – og via alternative kanaler.

Ydmykhet kan frambringe en dypere forståelse. Vi kan snakke om en av grunn mellom to ulike standpunkt og verdensforståelser. – Den påståtte humanitære forståelsen som ligger bak dumping av matpakker i bombenes kjølvann. Flypakker med vegetar-

mat, våtservietter og tannpikere i afghanske fjellområder, kanskje også minelagte. – Det er en av grunn mellom denne forståelsen og den forståelsen som du kan oppnå om du deler et måltid og en samtale med en afghansk flyktningfamilie: lytter til det de har å si om den daglige frykten og de langsiktige konsekvensene av det som skjer nå.

Du trenger ikke reise til Afghanistan for å treffe dem. Vi kan lese, spørre, søke kunnskap med ydmykhet. Dessuten er vi omgitt av slike læremestre, om vi vil se dem. Det betyr kanskje at mange av oss her må gi slipp på noen av våre privilegier som relativt rike innbyggere i en nasjon med stor makt, og redusere vår egen taletid til den andres fordel. Stadig stille spørsmål ved hva som påvirker våre perspektiv. Bare slik kan framtidssallianser basert på li-keverd bli til.

*

Straff, ikke hevn—folkeretten må respekteres!

MENNESKELIVET ER HELDIG

En appell i en krisetid fra åtte vinnere av Nobels fredspris

Vi er i dyp sorg på grunn av de tragiske hendene tirsdag 11. september i New York og Washington. Ennå kan vi ikke fullt ut fatte omfanget av det som skjedde. Likevel må vi si i fra om at den reaksjonen vi frykter, kan utvikle seg til stadig mer vold.

Vi sender vår dypeste medfølelse og inderlige kondolanser til ofrenes familie og venner og til USAs folk. Våre bønner følger dere i denne vanskelige perioden som er preget av sorg og tap.

Vi er alle blitt inspirert av det motet redningsfolkene viste og av generøsiteten og hjertevarmen hos innbyggerne i USAs små og store byer. Respekt for menneskelivets hellighet og ukrenkelighet er en grunnleggende trosartikkel i alle verdens store religioner. De spontane uttrykk for solidaritet og protester mot denne barbariske terrorhandlingen fra millioner av kvinner og menn med ulik bakgrunn, fra alle kontinenter og fra alle de religiøse og politiske ledere i hele verden, er en trøst i denne tiden.

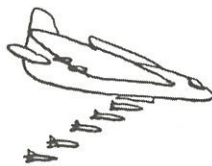
Intet kan unnskyldes en handling som har kostet tusenvis av uskyldige mennesker livet. De som står bak dette må bli ettersøkt og stilt for retten. Men vi vet også at rettssystemet ikke kan løse de grunnleggende årsaker til terrorisme. Derfor er vi opptatt av at hver dag lider og dør uskyldige ofre over hele verden. Deres eneste forbrytelse er å være født i et visst område, at de har en bestemt religion eller hudfarge.

I denne krisetiden står vi overfor en utfordring som kan bli

avgjørende for det første århundre av det nye årtusen. FNs generalforsamling har erklært det første tiåret av det 21. århundre som tiåret for en fredskultur og ikkevold for verdens barn (2001-2010). Vi mener tiden er kommet til å gjennomføre vedtaket.

Mange har sammenlignet angrepet på World Trade Center og Pentagon med angrepet på Pearl Harbor. Men dette er ikke 1941. I det siste 60 årene har vi måttet lære mange tunge lekser om voldens onde spiral og blitt villledet av falske forventninger om militærmaktens evne til å løse problemer. Dessverre fortsetter våre politiske ledere å ta beslutninger som fører til konfrontasjon i stedet for forhandlinger. Resultatet er mer død og ødeleggelse og mer frykt, angst og håpløshet for oss alle.

Derfor ber vi verdenssamfunnet og særlig det amerikanske folk om midt i motgangen å møte den utfordringen de har fått. Vi erkjenner behovet for rask og bestemt reaksjon på disse fryktelige

terrorhandlingene. Likevel appellerer vi til USAs regjering om å avstå fra militær gjengjeldelse. Alle tiltak må styres av folkeretten og være i samsvar med FNs charter. Videre ber vi FN om å organisere så snart som mulig:

* en internasjonal konferanse om terror som kan analysere terrorrens grunnleggende årsaker,

foreslå tiltak i forhold disse årsakene og utvikle internasjonale sikkerhetsordninger som kan sørge for at de ansvarlige for slike handlinger kan bli stilt for retten.

* en internasjonal minnedag for alle terrorofre, med offentlige solidaritetsmarkeringer og undervisningsopplegg for fred og ikkevold i skoler, høyskoler og universiteter.

Til slutt appellerer vi til alle verdens myndigheter og folk om å gjøre noe konkret for å utvikle en freds- og ikkevoldskultur. Reaksjonen fra USA og deres allierte må ikke styres av et blindt ønske om hevn, men av en fornyet beslutning om å arbeide for en fredelig og rettferdig verden.

Det største onde som må bekjempes er ikke en eller annen folkegruppe, men at frykten og hatet finner varig grobunn i menneskenes hjerter.

Oktober 2001

Mairead Corrigan Maguire, Nobel Peace Prize 1976

Betty Williams, Nobel Peace Prize 1976

Adolfo Perez Esquivel, Nobel Peace Prize 1980

Desmond Mpilo Tutu, Nobel Peace Prize 1984

The 14th Dalai Lama (Tenzin Gyatso), Nobel Peace Prize 1989

Rigoberta Menchu Tum, Nobel Peace Prize 1992

Joseph Rotblat, Nobel Peace Prize 1995

Jody Williams, Nobel Peace Prize 1997

*

*Zoja Grannes
Eva Fidjestøl
Eli Bergsvik*

Tsjetsjenia

Tsjetsjenia er en selvstyrende republikk på nordsiden av Kaukasus. I 1991 hadde den 1 . 300 000 innbyggere. Siden er vel antakelig innbyggertallet minsket får man tro. Tsjetsjenerne gjorde i 1995 et forsøk på å løsrive seg fra Russland, og det førte til kraftige kamper mellom russiske troppe og tsjetsjenerne. Det ble en kort våpenhvile som russerne brøt igjen i 1999. Kampe- ne har ført til store materielle skader og mange menneskelig har gått tapt. Hovedstaden Grosnyj ligger i ruiner. Massemedia er lite trofaste, akkurat nå er de bare opptatt av Afghanistan, men det foregår fortsatt krig i Tsjetsjenia, og som vanlig er det kvinner og barn det går verst ut over.

I IKFF i Bergen er det 3 kvinner, Zoja Grannes, Eva Fidjestøl og Eli Bergsvik, som iherdig har påtatt seg å hjelpe barn i Tsjetsjenia. Før 1999 hadde de klart å opprette en rekke kontakter mellom fadderfamilier i Bergen og omegn og Tsjetsjenske barn som hadde mistet sin far i krigen.

Her overlater vi ordet til kvinnene selv:

"Vi har gitt en del informasjon gjennom avisene om hva som har skjedd etter at russerne brøt fredsavtalen i 1999 og gikk til angrep på Tsjetsjenia. "Våre" barn, alle de som regelmessig fikk penger fra oss gjennom våre kontaktkvinner, ble spredt for alle vinder. En av

dem, den 12 år gamle Zaur , ble observert i en elendig flyktningleir. Vi så med forferdelse at den russiske krigføring mot sivilbefolkningen medførte tap av mange liv, og var redde for barna. Mange av dem er allerede døde eller invalidiserte, og vi kan ikke finne dem, slik situasjonen er. De russiske styrkene fortsatte å skyte, voldta barn og voksne og plyndre. IKFF Bergen har omfattende informasjon om det som skjer i Tsjetsjenia og har prøvd å formidle dette gjennom avisinnlegg, intervju og foredrag. Men massemedia i Norge er dessverre dårlige når det gjelder å informere om situasjonen i Kaukasus."

Brevet fra Laila og Khamid: "Mamma og pappa er ikke" står det på barnslig vis i brevet fra Laila og Khamid, søsken som er blitt foreldreløse som følge av Russlands forfølgelse av Tsjetsjenerne.

I en artikkel i Bergens avis fortelles det om et brev man har motatt fra 2 ulykkelige barn på flukt. Kvinneliga for fred og frihet forteller om en krig hvis ondskap og

brutalitet det ikke er mulig å begripe. Daglige voldtekter av barn og kvinner, nedslakting av mennesker, tortur forfølgelse. Hjem og byer bombet i filler, tusener drevet på flukt i redsel og uvisshet.

"Det er en enorm belastning å vite om overgrepene" sier Eli Bergsvik, "og på en måte forstår jeg at folk stenger igjen - at de ikke vil vite. Men vi som prøver å hjelpe bare en håndfull barn føler at vi gjøre noe. At vi gjør en forskjell".

"Å gjøre noe for noen er i alle fall bedre enn å sitte med hendene i fanget", mener Eva Fidjestøl. "Det gir i det minste noen barn håp for framtiden - kanskje en tro på at det finnes gode mennesker også."

Det gruppa gjør i dag er å holde kontakt med organisasjonen "Tsjetsjenias kvinner" og med russiske menneskerettighetsorganisasjoner, slike som Sakharov – stiftelsen, "Memorial" o.a. Gjennom dem har de fått kontakt med fire tsjetsjenske familier som har flyktet til Moskva og lever under meget kummerlige forhold.. De har valgt å sende 500 dollar til hver av disse familiene når det er mulig å få noe inn. Ingenting går til administrasjon. De har fått brev med takk til norske givere tilbake.

Vil noen fra andre steder i landet støtte dette initiativet så er kontonummeret 3624 7421 860..

GTL

ForUMs arbeidsgruppe

”Fred, Miljø og utvikling”

har siden 1997 hatt som en av sine oppgaver å prøve å få CSD (Kommissjonen for bærekraftig utvikling) til å diskutere temaet: ”Militær produksjon og forbruk – konsekvenser for miljø og utvikling”. FN-organisasjonen CSD er en høystatus årlig FN-konferanse hvor bærekraftigheten i forskjellig produksjon og forbruk er en hovedpost i diskusjonsprogrammet.

Vårt tema, som saklig sett skulle falle inn under hovedposten, er selvsagt politisk ømtålig, og vi har hittil ikke lyktes i å få det inn på kommisjonenes agenda. Men siden det er åpenbart at militærproduksjonen, på det nivået den har vært den siste halvdel av 90-årene, har vært en så alvorlig og dominerende hindring for bærekraftig utvikling, og representerer en så tung trussel mot miljøet, er det en stor forsømmelse av CSD ikke å ha drøftet dette.

I vårt arbeid for å få plassert militærproduksjonen og våpenkulturen i forhold til miljø- og utviklingspolitikken, møter vi forståelse i NGO-verdenen, men det er liksom ikke noen høyprioritet hos miljø- og utviklingsfolkene. Og byråkraterne i MD og DU er nølende.

Det som allikevel er svært opplyttende er at Forum har satt opp ”Fred/Militarisme” som et prioritert tema for Rio + 10 i 2002. Vårt felles mål er da å få ”militærspørsmålet” relatert til bærekraftig utvikling inn på Johannesburg-konferansens agenda. ForUMs sekretariatet er direkte med i utforming av dokumenter og strategier i saken.

På FN-konferansen for de minst utviklede land (MUL-landene) i Brussel var undertegnede tilstede for å prøve å skaffe støt-

te for vårt ”agenda 2002” forslag. Jeg hadde vårt policy-dokument med og tok sikte på å gjøre forslaget vårt kjent og skaffe kontakter. Jeg nådde mange med en kort presentasjon av vårt initiativ og en appell om støtte til det.

Dette var i Mai 2001, og Johannesburg virket noe fjernt i tid, og krig/fred-spørsmålet var merkelig nok et lite spørsmål på MUL-konferansen. Ikke desto mindre: kontakten med de mange NGO-ene var nyttig, og den har ført til at noen viktige kontakter har bedt om mer materiale om vårt prosjekt. Dette siste gjelder for nordiske kontakter blant andre.

22.-25. September var jeg NGO-delegert til NGO-organisasjonen ANPEDs konferanse i forkant av FNs ministerkonferanse for Europa/Nordamerika-regionen til forberedelse av Johannesburg. De to siste dagene foregikk Ministerkonferansen i Genève, og da

var jeg på den.

På disse konferansene var jeg sammen med forUMs leder Morten Eriksen og Gro Haugland. Vi hadde litt forskjellige oppgaver, men for meg var det fremdeles ”militærspørsmålet” som var hovedsaken. Vi møtte med et nytt policy-dokument som vi delte ut.

Etter et innlegg i plenum på NGO-konferansen, ”meldte” det seg kontakter. I NGO-enes hoveddokument og budskap til den offisielle konferansen fikk vi inn to viktige formuleringer om militærutgiftene. Ellers møtte vi den samme holdningen som før, at koblingen mellom brutalt ødeleggende krigshandlinger og enorme militærutgifter på den ene siden og bærekraftig utvikling på den andre, ikke akkurat var den første tanken som streift konferansedeltakerne, selv ikke i disse tider.

I den offisielle konferansen var det avsatt bortimot en hel dag til at landene kunne presentere sine syn og sine spesielle saker. Jeg noterte meg da at bare delegasjonene fra Norge og Storbritannia brakte inn krig/fred-aspektet slik at man la merke til det. Den engelske miljøministeren gjorde det ganske grundig, så han vil være en person å komme tilbake til.

Det samme gjelder FNs visegeneralsekretær Danuta Hubner som har skrevet en lederartikkel i FN-organet ”ECE Highlights”: ”Europa trenger fredsbygging”. Det er ikke vanskelig å være enig med henne i at det må arbeides for et utvidet sikkerhetsbegrep, men så lenge våpenproduksjonen holdes oppe på det nåværende toppnivå, og våpenkulturen lever videre gjennom et sterkt militærvesen, blir det til at partene i bitre konflikter fremdeles tyr til den primitive, brutale ”løsningsmodellen”: krig. Den viktigste bærebjelken for å føre krig er produksjonen og handelen med våpen og annet krigsmateriell. Denne bjelken må brytes ned hvis vi skal få en bedre verden.

Svein Hjetland

*

KVINNER, FRED OG FRIHET - SETT FRA ANGOLA

Av Liss Schanke og Didrik Seip

IKFFs nyoppnevnte IEC-representant Liss Schanke har bodd to år i Angola. I denne artikkelen beskriver hun og Didrik Seip, som besøkte henne flere ganger under oppholdet, om sine erfaringer fra oppholdet.

Litt fakta

Angola er et land i det sørlige Afrika på vestkysten mellom Kongo og Namibia. Landet er fire ganger så stort og fire ganger så folkerikt som Norge. Det er ganske folketomt når vi tenker på at dette ikke er den tørreste delen av Afrika. Det ville antakelig ha bodd mange flere i landet om det ikke var for slavehandel og borgerkrig.

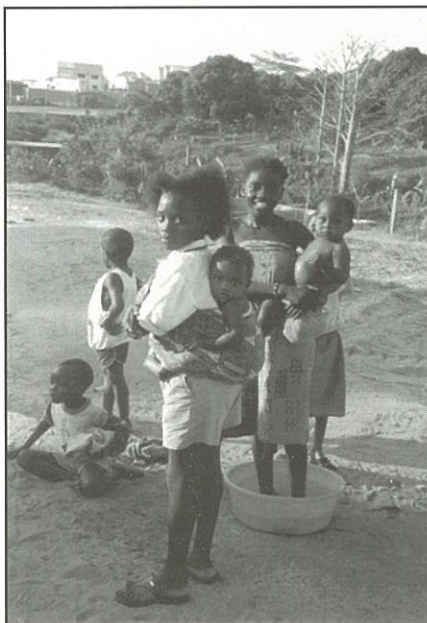
Det viktigste særtrekket ved Angola er kombinasjonen av langvarig krig, stor rikdom og stor fattigdom. Angola har hatt borgerkrig i 26 år, mer eller mindre sammenhengende siden frigjøringen fra Portugal i 1975. De viktigste partene er MPLA som har sittet med regjeringmakten alene eller i flertall siden 1975, og UNITA som ledes av Jonas Savimbi. Regjeringspartiet ble først ledet av president Agostinho Neto og nå av president Eduardo dos Santos.

Lenge var borgerkrigen preget av den kalde krigen. UNITA og enkelte andre fikk støtte fra USA og Apartheid-regimet i Sør-Afrika som også var inne med tropper. MPLA fikk støtte fra Sovjetunionen og Cuba. Cuba sendte tropper uten at Sovjetunionen satte pris på det.

Hovedgrunnen til at borgerkrigen fortsetter er etter vår mening Angolas ressurser med olje og diamanter. For det første er

det rikdom å sloss om. For det annet er det rikdom man kan kjøpe våpen for. Det er klart at det finnes mektige krefter både i og utenfor Angola som tjener på krigen og som gjerne ser at den fortsetter.

Krigen skaper ekstreme kontraster mellom rikdom og fattigdom, og som forsterkes av den urettferdige og udemokratiske fordeling av råderett over, og inntekter fra olje og diamanter. Samtidig fungerer borgerkrigen

som "den gode fiende" for å bruke et sitat fra Nils Christie, nemlig den perfekte unnskyldning for å utsette alle økonomiske og sosiale reformer.

Klar sammenheng mellom frihet og utvikling

Angola er et godt eksempel på at frihet er mer enn de tradisjonelle individuelle frihetene som trykkesfrihet, forsamlingsfrihet og pressefrihet. Fattigdom i seg selv innebærer fundamental ufrihet, mangelen på mulighet til full menneskelig

og økonomisk utvikling.

Den indiske nobelprisvinneren A. Sen utga i 1998 boka "Development as Freedom", utvikling sett som frihet. Hans hovedidé er at fattigdom er ufrihet, og at utvikling danner rammene for individets frihet. Menneskelig utvikling innebærer å fjerne ulike former for ufrihet. På samme måte som ulike former for frihet henger sammen, for eksempel økonomisk og politisk frihet, er det også sterke sammenhenger mellom kriterier for utvikling, som for eksempel helse og utdanning.

Sammenhengen mellom ufrihet og fattigdom i Angola kan illustreres ved hjelp av statistikk fra FNs utviklingsprogram, UNDP, den FN-organisasjonen som Liss arbeidet for. Den er gjengitt i Human Development Report for året 2000. Disse rapportene utgis årlig og inneholder statistikk for de fleste av verdens land. 4 kriterier samles i en såkalt indeks over menneskelig utvikling: Forventet levealder ved fødselen, lese- og skrivekyndighet i den voksne befolkningen, andel barn i skole og bruttonasjonalprodukt pr innbygger.

Forventet levealder i Angola er 40 år. I Norge ligger den nesten 40 år høyere, 78,4 år. Både krig, fattigdom, helseproblemer, barnedødelighet og AIDS spiller en rolle. Under halvparten av den voksne befolkningen i Angola kan lese og skrive, 42%, i Norge er tilsvarende tall 99%. Under 23% av barna i Angola går på skole. Det skulle tilsi at analfabetismen er voksende. I Norge går 97% av barna på skole.

Brutto nasjonalprodukt pr innbygger i Angola er 3.179 dollar pr

år, noe som er meget høyt til å være Afrika. Norge har riktignok nærmere det 10 dobbelte med 28.433 dollar pr år. Men i Angola er bruttonasjonalproduktet svært ujevnt fordelt på innbyggerne.

Samtidig er Angolas bruttonasjonalprodukt pr innbygger trolig angitt alt for lavt. Man regner med at ca. 30% av oljeinntektene kommer inn i statsbudsjettet, mens nesten ingenting av diamantinntektene. Dette henger sammen med at diamantgruvene i stor grad er kontrollert av opprørsstyrkene. Det er selvsagt ingen tilfeldighet. Det er nettopp på grunn av diamantgruvene at opprørsstyrkene er i de områdene.

Det er svært dyrt å leve i Angola. Krigen gjør at næringslivet ikke fungerer. Transportsystemet er brutt sammen slik at matvarer ikke kan transporteres inn til de store byene. Veldig mye importeres og er dyrt og dårlig.

De fire variablene vi har nevnt, levealder, lese- og skrivekyndighet, skoledeltakelse og bruttonasjonalprodukt pr innbygger, plasserer Angola nesten nederst på indeksen over menneskelig utvikling, nummer 146 av totalt 174 land. Norge havnet i år på første plass,

Forskjellene merkes hele tiden. Liss tenkte på det rett etter at hun kom tilbake til Norge og holdt foredrag for omkring 40 lærere på Kolbotn. Hun tenkte på et av de siste foredragene hun holdt i Angola, for omkring 40 lærere i Caxito. Både Kolbotn og Caxito ligger noen kilometer fra hovedstaden, men det er den eneste likheten. I Kolbotn holdt de til i et flott hotell, nydelig møterom og lekker lunsj. Foredraget i Caxito ble holdt på en nedslitt skole, veggene var fuktige og flasket, og det var vanskelig å få tapen til å sitte. Hotellet på Kolboth hadde godt audio-visuelt utstyr, i Caxito var vi heldige for UNICEF hadde sponset kladdebøker og kule-

penner! Audiovisuelt utstyr hadde vært bortkastet for skolen hadde ikke elektrisk strøm.

Men den største forskjellen var likevel tilhørerne. De norske lærerne var velutdannede og stilte velinformerte spørsmål. Liss gikk rundt i rommet i Caxito da lærerne hadde gruppearbeid og så at noen av dem holdt blyanten anspent, slik som barn i Norge gjør det i andre eller tredje klasse. Det kunne stemme, det er fullt mulig at enkelte av lærerne i Angola ikke hadde mer enn tilsvarende to til tre års heltids skolegang.

Fred og krig - synlig og usynlig

Det er også en annen stor forskjell til mellom Kolbotn og Caxito, forskjellen mellom krig og fred. Liss tok bussen til Kolbotn og gikk fra holdeplassen. Det streift henne ikke at det var noe å være redd for. Hun kjørte til Caxito i egen bil med sjåfør, og hun var nervøs fordi de hadde mistet kontakten med de andre bilene de skulle ha kjørt i følge med. Sikkerhetsklareringen hennes var basert på at hun kjørte i følge med andre biler. UNITA har flere ganger foretatt angrep i Caxito området, noen ansatte i Norsk Folkehjelp var blitt drept rett før jul, omkring hundre mennesker ble drept en måned før.

Likevel ligger Caxito i et av de sikreste områdene i landet. Angola har atten provinser, fjorten var i såkalt fase fire, det vil si i åpen krig. Ingen var i fase en, det vil si helt trygge. Fire provinser, blant annet hovedstaden Luanda og provinsen der Caxito ligger, er i fase to eller tre.

Krigen gjorde sterkt inntrykk på Liss. Det var naturlig siden det var første gang hun bodde i et land i krig. Det var paradoksalt nok ikke den åpne volden eller de bevæpnede soldatene som patruljerte i gatene med hevede gevær eller skuddene som kunne høres nå og da, som var det mest problema-

tiske. Det var den usynlige krigen.

Som i det kjente diktet om 2. verdenskrig: 17 mai 1940 av Nordahl Grieg *»Verre enn brennende byer er den krig som ingen kan se, som legger et giftig slimslør på bjerker og jord og sne. Med angiverangst og terror besmittet de våre hjem. Vi hadde andre drømmer, og vi kan ikke glemme dem.»*

Kvinner i Angola

Etter 25 år i borgerkrig er godt over halvparten av befolkningen i Angola kvinner. Kvinnene sies ofte å utgjøre en sårbar gruppe. Vi mener at kvinnene først og fremst er en ressurssterk gruppe, og at det er et allment fenomen at krig og kriser mobiliserer kvinnelige ressurser.

Man ser det hver dag i Angola, for eksempel på arbeidsmarkedet. Menn dominerer det formelle arbeidsmarkedet, nærmere 70 % menn. Kvinner dominerer det uformelle, nærmere 70% kvinner. Det kan bety at det uformelle arbeidsmarkedet, for eksempel alt gatesalg, kan ses som en kvinnelig overlevelsesstrategi. En nylig utgitt bok i Angola bærer tittelen "Mujeres lutadores", kjempende kvinner. Det er en bok om kvinnelige gateselgere, de som

Kvinner og konfliktløsning på sikkerhetsrådets dagsorden

Av Ellen Sofie Baalsrud, norsk IEC-medlem

Norge har sete i Sikkerhetsrådet i en periode hvor kvinners krav om plass rundt fredsbordene holder på å få gjennomslag. Dette skjer trettifem år etter at FN for første gang vedtok en særskilt resolusjon om kvinner og konflikt (1966), og etter møysommelig arbeid fra den internasjonale fredsbevegelsen, der WILPF har spilt en sentral rolle. Det aktuelle konfliktbildet styrker argumentene for et kjønnsperspektiv på fredsarbeidet. Det er to viktige dokumenter som nå står i fokus for denne prosessen: De kalles

på folkemunne "Brahimirapporten" og "1325".

Brahimi-rapporten

FNs Generalsekretær Kofi Annan oppnevnte i mars 2000 et panel med mandat å foreslå tiltak for å bedre FN's evne til å planlegge og gjennomføre internasjonale fredsoperasjoner. Panelet ble ledet av Algeries tidligere utenriksminister Lakhdar Brahimi, og det la fram sin rapport 23. august i fjor. I dette 70 siders dokumentet med om lag 60 anbefalinger finnes det bare et par punkter der et kjønnsperspek-

tiv kommer til syne. Dette er særlig påfallende og uheldig ettersom en bakgrunn for hele rapporten var nettopp at fredsbevaring har endret seg fra å være først og fremst et militært anliggende til å involvere samfunnet i full bredde.

Men indirekte har kanskje Brahimi-rapporten gjort kvinnelige fredsaktivister en tjeneste. At dette kunne skje i året for Beijing+5, i året da annen verdenskrigs "comfort women" fikk heve sine røster, i året da overgrep mot kvinner endelig ble anerkjent som krigsforbrytelser, og etter at kvin-

Forts. fra f. side

sitter eller ligger på fortauet med varer og barn eller går rundt med varer som brød, grønnsaker, frukt, eller fisk på hodet.

En del studier om livet i slumstrøkene (musseke) viser at kvinnene er de sentrale i storfamiliene, og at det er de som holder dem sammen. Svært mange deltok i gatesalget og skaffet store deler av inntekten til familien mens andre tok seg av hjem og barn, også hverandres.

De første gangene Didrik var i Angola var det omtrent bare kvinner som drev med pengeveksling i gatene. Han så det som uttrykk for at kvinnene var det stabile elementet i familiene som kunne ta vare på en arbeidende kapital i form av penger til å drive vekslings. Siste gangen Didrik var i Angola var dette markedet tatt over av unge gutter eller menn som drev vekslings på et par av de mest attraktive stedene. Han så det som et uttrykk for at miljøet var blitt hardere. Det spilte kanskje

også inn at regjeringen og politiet forsøkte å påvirke markedsmekanismen i pengevekslermarkedet.

Hvordan var det med samarbeidet mellom kvinnene? Kvinnene var ingen sterk og samlende drivkraft for utvikling og fred. Når det gjelder fred er regjeringens og regjeringspartiets kvinnebevegelses holdning at fred bare kan oppnås gjennom væpnet kamp, og at det ikke nytter å føre dialog med fienden.

Som sosialister beklager vi at en så stor del av problemet etter vår mening ligger hos det sosialistiske regjeringspartiet, sosialistisk kun i navnet. Det er stivnet i både ideologi og arbeidsformer og uten samarbeidstradisjoner. Liss hadde mye kontakt med deres kvinnebevegelse som heter OMA, men de var ingen sterk og samlende kraft. Liss opplevde det tydelig da det skulle lages et samarbeidsforum om kvinnespørsmål: mellom partier, frivillige

organisasjoner og bistandsorganisasjoner.

Regjeringspartiet delte ut forslag til statutter og vedtekter på første møte, ferdig trykket opp. Det hadde åpenbart ikke streift dem at de skulle vært drøftet med samarbeidspartnere på forhånd eller i alle fall sendt ut til dem. Manglende samarbeid er kanskje typisk for land i konflikter. Situasjonen er polarisert og det er vanskelig å ha kontakt på tvers av grupper. Det er stort behov for en "kvinneliga for fred og frihet" i landet. Det krever i så fall en utrolig sterk personlig posisjon og personlig mot for å få det til.

Artikkelen er bearbeidet ut fra innledningen som ble holdt av Didrik på vegne av Liss på årets sommermøte i Oslo IKFF.

OBS. Redaksjonen er blitt kjent med at det nå er dannet en gruppe av WILPF i Angola!

*

ners skjebner i Bosnia og Rwanda var blitt kjent, det fikk en rekke sentrale aktører til å "tenne på alle plugga". WILPF deltok i en arbeidsgruppe sammen med flere organisasjoner som klarte å overtale Namibia til å holde en åpen høring om temaet under sitt formannskap i Sikkerhetsrådet i oktober 2000. Namibia gjorde sammen med UNIFEM en fin innsats med å legge grunnlaget for en resolusjonstekst.

"1325"

Dette tallet er allerede blitt et kjært kallenavn på resolusjonen om kvinner, fred og sikkerhet som ble enstemmig vedtatt av Sikkerhetsrådet den 31. oktober 2000. Den dekker de samme områdene som har gått igjen i tidligere dokumenter:

- representasjon og deltakelse av kvinner i fredsprosesser på alle plan
- beskyttelse av kvinners menneskerettigheter under flukt og konflikt
- integrering av kjønnspektiv i all opplæring til - og gjennomføring av - fredsbygging.

Det avgjørende nye er at tidligere resultater fra uttallige FN-konferanser i form av *anbefalinger* til FN og til medlemslandene, nå har fått status som en slags internasjonal *lov*.

Brahimi igjen

Og nå følger den lykkelige slutten på historien om Brahimi-rapportens manglende kjønnspektiv. Da Sikkerhetsrådet 14 dager etter å ha vedtatt 1325 fikk på dagsorden å skulle vedta oppfølging av Brahimi-rapporten, ble følgende tatt inn i teksten: "the Concil called for the full implementation of resolution 1325 on gender, peace and security."

WILPF bidrar positivt

Som nevnt har Kvinneligaen internasjonalt vært en pådriver. De har også gjort en imponerende innsats når det gjelder å samle informasjon og gjøre den lett tilgjengelig. De åpnet i oktober i år nettstedet www.peacewomen.org. Her ligger resolusjon 1325, presentasjon av Brahimi-rapporten, en samling av utdrag fra tidligere FN-dokumenter om kvinner og fred, en oversiktlig bibliografi, samt en gjennomgang av hva FN-systemet og fredsbevegelsen nå gjør for å følge opp 1325.

Et viktig tiltak som WILPF selv har startet opp i samarbeid med andre organisasjoner er kampanjen "Peacekeeping Watch" som skal være et meldesystem om overgrep mot kvinner i konfliktområder.

Ett år etter 1325 – hva skjer i FN?

Den 30. oktober 2001 ble ettårsdagen for resolusjon 1325 markert med en åpen høring i Sikkerhetsrådet der kvinner fra Afghanistan, Kosovo og Øst Timor avla rapporter. Det ble rapportert at flere sentrale FN organer har engasjert seg. Her er det bare plass til å nevne at Kofi Annan har etablert en arbeidsgruppe som skal utvikle en handlingsplan for gjennomføringen av de enkelte punktene i res. 1325. Handlingsplanen skal legges fram for Sikkerhetsrådet sommeren 2002. Som et ledd i forberedelsene av handlingsplanen vil det bli gjennomført en studie, slik resolusjonen inviterer til. Blant annet holder UNIFEM på å gjennomføre feltundersøkelser om kvinner i konfliktområder. En av de tre ekspertene som utfører undersøkelsen er Finlands tidligere forsvars- og likestillingsminister Elisabeth Rehn.

Norge i Sikkerhetsrådet

I den alternative rapporten til markeringen av "Beijing+5" fore-

slo norske kvinneorganisasjoner at regjeringen skulle sørge for en kartlegging av kvinneorganisasjonenes arbeid for konfliktløsninger i land og områder som er truet av krig. Det ser altså ut til at FN-systemet nå foretar en slik studie og kartlegging som var ønsket også fra Kvinneligaens side. Norge skal ha formannskap i Sikkerhetsrådet i mars 2002. Nå er utfordringen for Kvinneligaen her hjemme å komme med konkrete innspill som kan føre gjennomføringen av 1325 noen skritt videre. For når det gjelder konkretisering og gjennomføring av resolusjon, ligger utfordringene i kø.

*

Nordiske Kvinners Fredsnettverk var samlet til kongress i Stockholm 30.aug. – 2. Sept. Og vi fikk tilsendt et referat fra møtet som opplyste om at det var et meget vellykket møte på alle måter. Talere som var invitert til møtet May Britt Theorin (Bidra med kvinner – Ikke militarisering av EU) Drude Dahlerup (Kvinner i politikken – gjør det forskjell?) Eva Moberg (Mannen er bedre enn mannssamfunnet) og Eva Nordland (Fredskultur.). Det ble interessante diskusjoner og om kvelden fikk man se relevante filmer.

Det ble vedtatt en resolusjon om Irak (Stans av bombingene og opphør av økonomiske sanksjoner) og et brev til de nordiske regjeringer om konflikthåndtering. Dette bygget på flere av kravene i May Britt Theorins foredrag: "Bruk Kvinner og forhandlinger - ikke opprustning og militarisme" Dette foredraget vil vi gjengi i neste nummer av "fred og frihet"

Nobels Fredspris 100 år

Fredsfestivalen *alfred*.

I samband med hundreårsmarkeringen av Nobels fredspris blir det en stor festival i Chateau Neuf i Oslo. Det er Norges Fredsråd og Studentersamfundet som går sammen 5.-10. desember for å fylle hele det store huset på Majorstua med ulike seminarer, konserter og andre tiltak i fredens navn.

Internasjonal Kvinneliga for fred og frihet (IKFF) inviterer 5. Desember mellom kl. 18 og 20 til **"Kvinneblikk på krig og fred"**, en kavalkade der de 10 kvinnene som har fått Nobels fredspris i løpet av de 100 årene blir presentert. Forfatteren Gerd Grønvold Saueholder foredrag om Bertha von Suttner, skuespillerne Rut Tellefsen og Turid Steen leser utdrag av de øvrige prisvinnernes takketaler for fredsprisen. Dette vil gi oss en interessant oversikt i miniformat av hvilke tema "Nobelkvinnene" ønsket å formidle til verden.

Dessuten skal IKFF ha en stand under hele festivalen med aktuelt og historisk materiale, video-presentasjon og plakater.

Emily Greene Balch fikk den første fredsprisen etter 2. verdenskrig, i 1946.

Hun var da blitt nesten 80 år, og hadde vært aktiv i Internasjonal kvinneliga for fred og frihet siden starten i 1915. Av yrke var hun samfunnsviter og universitetslærer, men ble utsatt for yrkesforbud og mistet stillingen da hun tok aktiv avstand fra USAs deltagelse i

krigen 1914-18. I stedet flyttet hun til Geneve, ble Kvinneligaens første generalsekretær og senere internasjonal president.

I hennes hjemland ble prisen lunkent mottatt. Presidenten unnlot å gratulere henne, men inviterte den andre prisvinneren det året (John Mott, leder av KFUM) til en offisiell middag. Her er et kort utdrag av hennes takketale for fredsprisen:

"Fredsbevegelsen eller anti-krigsbevegelsen har mange kilder og mange uttrykksformer. Slik jeg ser det har fredsarbeidere eller pasifister særlig tatt opp to saksfelter: de moralske eller individuelle, og de politiske og institusjonelle.

Pasifistene fordømmer vold på religiøst eller etisk grunnlag, og arbeider for samarbeid og konstruktiv virksomhet i stedet. Tusener av unge menn nektet krigstjeneste av samvittighetsgrunner, et standpunkt som har ført til store personlige påkjenninger for dem. Mange mennesker forstår ikke og kritiserer et slikt standpunkt, men jeg mener at det er et uvurderlig bevis på at samvittigheten må stå over alle andre hensyn og korrektiv overfor en offentlighet som er altfor preget av at makt er rett. Jeg er forundret over at krigsnekting aldri har foregått i stor skala som skattekutt for militære formål, noe som ville ha mobilisert ikke bare unge menn, men også mange eldre menn og kvinner.

Det politiske fredsarbeid vil påvirke myndigheter i konkrete saker. Et eksempel er fredsorganisasjonenes kritikk av Versailles-traktaten i 1919, og kravet om betingelsesløs kapitulasjon etter den annen verdenskrig. Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, som jeg lenge har deltatt i, har arbeidet internasjonalt og gjennom sine nasjonale seksjoner fra 1915 og helt til nå. Jeg regner med at ligaen vil fortsette lenge ennå med å politisk arbeide for fred. Skandinaviske kvinner har alltid vært blant ligaens

sterke støttespillere.

Det fredsarbeid som klart har skapt historie er den langvarige innsatsen for en verdensorganisasjon for å hindre krig og fremme internasjonalt samarbeid. Det har vært mange ulike forsøk på å etablere en slik samlende organisasjon, de fleste var utopiske og forut for sin tid. Den nye institusjonen, FN kan bygge på erfaringene fra Folkeforbundet og fra den annen verdenskrig. Men FN har også noen problemer som Folkeforbundet ikke hadde.

I forhold til det livsviktige behovet for effektiv kontroll over bruken av atomkraft er FN hemmet av småkrangel om hvordan arbeidet skal drives videre. Farene for bakteriologisk krigføring og annen misbruk av forskningsresultater er til nå ikke diskutert, så vidt jeg vet.

De ubebodde polområdene er spesielt godt egnet for internasjonal administrasjon under FN. Flere og flere land konkurrerer om en part i disse områdene. Jeg håper en regjering snarest vil foreslå at FN oppnevner to kommisjoner for å analysere problemene knyttet til verdenshavene og polområdene, og legge fram forslag til styring av dem.

Jeg har advart mot å bygge freden på frykt. Det vi - og særlig vi amerikanere - bør frykte spesielt, er ikke at noen slipper en atom-bombe på oss, men at vi tillater verdenssituasjonen å utvikle seg slik at våre politikere bruker slike våpen på våre vegne. Vi må beslutte oss på forhånd til at ingen provokasjon eller fristelse skal få oss til å gå til krig.

Hvis verdenssamfunnet får utvikle seg i fred, er det uendelige muligheter for menneskene. Unge kvinner og menn som vokser opp i vennskap og trygghet, i en verden som trenger deres innsats og tilbyr dem vennskap, vil gi mangfoldig tilbake som bidrag til fred og framskritt."

LANDSMØTE 1. - 2. SEPTEMBER

Årets landsmøte var samlet i Oslo den første helga i september. Vi var spesielt glade for at Rakel Lapin og Johanne Skog Gripsrud hadde tatt veien over fjellet til Østlandet. Dermed var også den ene av våre to nålevende æresmedlemmer (Johanne) til stede.

Vi startet opp med å minnes noen av våre kjære IKFF-venner som var gått bort siden sist, spesielt Borghild Tvedt, varamedlem til landsstyret. Det ble sendt kort med hilsen til en del som ikke kunne delta på møtet, blant annet Kari Engelsgaard (landsstyret), Ingeborg Skjåk Bræk (Trondheim), Dagny Skauge (æresmedlem) og Margit Furholt Eikenes (Grimstad)

Sjefsbibliotekar Anne Cecilie Kjelling ved Nobelinstituttet holdt et historisk foredrag om Nobelprisen ved 100-årsjubileet. I samtalen etterpå supplerte Gerd Grøn-vold Saue med opplysninger om Bertha von Suttner, og vi drøftet hvordan IKFF bør markere 100-årsjubileet.

Marie Larsson fortalte om planene for en fredsprisfestival i regi av Fredsrådet og Studentersamfundet i Oslo der IKFF også skal delta med stand og innslag. Gerd Grøn-volds bokprosjekt om fredsprisen ble foreslått knyttet til markeringen.

Om kvelden var landsmøtedeltakerne samlet hjemme hos Liss Schanke, og oppdaget skjulte talenter: Vårt nye internasjonale styremedlem Ellen Sofie Baalsrud behersker også trekkspillet!

Kari Foldøy fra Stavanger IKFF takket ved avslutningen av møtet og ønsket velkommen til landsmøtet i 2002 i Stavanger/Sandnesområdet.

Som vanlig kan vi se tilbake på et aktivt år; med demonstrasjon mot opprustningen av verdensrommet på den internasjonale aksjonsdagen i oktober, og med særlig stor aktivitet under aksjonsuken mot vold mot kvinner i november/desember i fjor. Med støtte fra FOKUS gjennomførte IKFF et seminar om militarisme og krigskultur kontra fredskultur. WILPFs daværende internasjonale

president Bruna Nota og Eva Nordland var innledere. Samtidig hadde *fred & frihet* et temanummer om fredskultur, som ble spredd vidt. Vi deltok også med plakater om kvinners situasjon internasjonalt i en "klessnoraksjon" mot vold mot kvinner.

Også årsmeldingene fra Oslo/omland, Sandnes, Stavanger, Bergen og Troms viste at gruppene markerer seg lokalt. Hermien Stoop Prestbakmo fortsetter med å spre informasjon om militærutbygging av Nord-Norge. IKFF arbeider nå med å peke på brudd på samiske rettigheter i forhold til ILOs urfolkskonvensjon. Bergen IKFF er fortsatt aktive i forhold til Kaukasus, og protesterer mot utslippene fra Sellafield. Bjørg Berg informerte om Slett U-landsgjeldas ikkevoldelige demonstrasjoner under toppmøtet i Genova i juli, og Berit Ås om sine erfaringer fra Göteborg-toppmøtet i juni.

Rapporten fra redaksjonsgruppa for *fred & frihet* fremhevet særlig at gruppa er blitt styrket med teknisk kompetanse etter at Guri Tambs-Lyche kom med. Guri var tidligere redaktør for *Kvinner i Tiden*, som nå dessverre er gått inn.

IKFF vil presse regjeringen for at den gjennom sitt medlemskap i Sikkerhetsrådet følger opp Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Informasjon skal spres, og vi ønsker å sette i gang prosjekt for å kartlegge kvinners deltakelse i fredsprosesser og konfliktløsning.

IKFF vil fortsette å fokusere på omlegging av norsk sikkerhetspolitikk for å tilpasse seg NATOs nye strategi og EU's militærstrategiske program. Ikke minst er dette sentralt i dag i tilknytning til vestlige regjeringers militære svar på terrorisme. Militær bruk i Nordområdene følges opp, og vi vil fortsette å støtte samenes kamp om å få reist stortingsvedtaket om skytefeltene Mauken og Blåtind opp for Menneskerettighetsdomstolen.

Landsmøtet vedtok å sende en hilsen til Mordechai Vanunu på den internasjonale "minnedagen" 25. september og å sende en hilsen til Sophia Baidoo som ble utsett for polititrukassering i Trondheim. Landsmøtet vedtok en støt-

teerklæring for *Kvinner i svart* i tilknytning til nominasjonen til årets Nobels fredspris.

MHR og EE

Nytt landsstyre: Kari Løchen, Mari Holmboe Ruge, Sidsel Andersen, Tippa Hareide, Eva Fidjestøl, Berit Ås, Ellen Elster

Varamedlemmer:

Berit Oldeide, Sandnes. Hermien Stoop Prestbakmo, Troms. Edel Havin Beukes, Oslo/omland. Marie Larsson, Oslo/omland. Turid Steen Oslo/omland. Guri Tambs-Lyche, Oslo/omland. Anne Kjersti Bjørn, Oslo/omland

WILPFs internasjonale styre (IEC) i perioden 2001-04: Ellen Sofie Baalsrud som medlem og Kari Løchen som varamedlem

Landsstyret har fullmakt til å finne ny kasserer.

Revisor: Gry Hovland

Valgkomité: Gjenvalg av Sidsel Andersen, Kari Foldøy og Anne Kjersti Bjørn.

ØKTE KONTINGENTSATSER

Landsmøtet vedtok landsstyrets forslag til økning av normalkontingenten fra 2002. Følgende satser ble vedtatt:

- * **Normal kontingent 250 kroner**
- * **Redusert kontingent 175 kroner**

Landsmøtet ønsket ikke å feste kategoriene til yrkesaktive og pensjonister, men vil overlate til den enkelte å vurdere om hun skal betale normal eller redusert kontingent.

Bakgrunnen for å øke kontingenten er økt internasjonal kontingent (5 % fra 2002), høye kontorutgifter og høy husleie knyttet til kontorfellesskapet i Storgata 11. Regnskapet for 2000 viser et driftsunderskudd på vel 11.000 kr, noe som reflekterer økte husleieutgifter i året som gikk. Vi må regne med at driften må finansieres delvis av kapitalen også i år og til neste år. Landsmøtet støttet landsstyrets syn om at lokalene i Storgata 11 gir gode kontaktmuligheter med andre organisasjoner, og at det forsvares å fortsette å ha kontoret der, selv om leieprisen er høy

*

BOKANMELDELSE

"Blowing the wisstle",
one mans fight against fraud in
the European Commission
Paul van Buitenen
Politico's Publishing
London 1999
262 s.

Blowing the Wisstle" ble utgitt i februar 2000. Boka ble opprinnelig skrevet på nederlandsk under tittelen "Strijd voor Europa", og det betyr "Til kamp for Europa". På tysk er tittelen "Unbestechlich für Europa", og det er litt fritt sagt å være ubestikkelig, mens den engelske tittelen sier oss noe om å blåse i fløyta – et varsko her.

Forfatteren Paul van Buitenen er en europeer av hele sitt hjerte. Han har en hellig tro på det riktige i å samle Europa til en union. Grunnen til at denne boka er interessant lesestoff for oss som ikke er fullt så overbevist om Europa-Unionens fortreffelighet er nettopp forfatterens "varsko her".

Tidlig i desember 1998 rettet van Buitenen søkelyset på internasjonal korrupsjon og svik i de innerste kretsene i EU-kommisjonen. Som assisterende revisor i direktoratet for økonomisk kontroll i EU i Brussel oppdaget han graverende feil og avvik i regnskapene. Han opplevde videre hvordan han ikke kom noen vei da han gjorde oppmerksom på dette. Etter hvert begynte han systematisk å undersøke forholdene. Hans overordnede var like systematiske når det gjaldt fortelser og forsøk på å presse ham til å overholde taushetsplikten.

Han ble oppfordret til å gå tjenesteveien når det var ting som var feil, men samtidig overhørte "tjenesteveien" effektivt det han satte spørsmålstejn ved. EU-hierarkiet var (er) et ormebol av korrupsjon, underslag, manipulering, favorisering og interessekonflikter. Buitenen fastslår at "i stedet for etisk veiledning ble staben ut-satt for press fra hierarkiet".

For forfatteren blir valget hans egen samvittighet, eller lojalitet til systemet. Han velger å gå ut med det han har av viten fordi "dette fortjener ikke Europa". Han

"FREDSFURIEN"

Av Gerd Grønvold Saue

I 1991 skrev Gerd Grønvold Saue boken om Bertha von Suttner, til Nobelprisens 90års jubileum, og i år er den kommet i nytt opplag. Hun har overlatt en del av bøkene til IKFF for salg.

Undertegnede har lest boken før, men jeg har lest den nå i anledning Nobelprisens 100-årsjubileum, og det har overbevist meg om at det er en bok vel verd å lese. Det er en delikat bok både av utseende og innholdsmessig, vel egnet som gave.

Forfatteren tegner et fascinerende bilde av forfatterinnen baronesse Bertha von Suttners liv og arbeid og av hennes samtid.

Det er en fargerik roman som går nær inn på livet til forfatteren av "Ned med våpnene", hennes liv og ekteskap og hennes brennende tro på at fredsarbeid nytter. Hennes vennskap og samarbeide med Albert Nobel har naturlig nok en stor plass i boken. Vi får høre om samtidens ganske forskjellige syn på "fredsfurien", hennes engasjement og "ukvinnelige"

atferd, og vi får høre om hennes mange år i utlendighet og hennes mange reiser i fredens tjeneste. Det var ikke lett for en kvinne som følte ansvar for sin fattige familie, med et forgjeldet gods som tilhørte familien, og som etter tidens krav måtte bevares som familieeiendom, å engasjere seg i fredsarbeidet og å foreta alle de nødvendige reisene. Heldigvis hadde hun full støtte av sin mann. Vennskapet med Alfred Nobel har nok også vært til uvurderlig nytte. Hun var en sterk kvinne gjorde seg vel fortjent til Nobels fredspris som hun omsider fikk 4 år etter at prisen var innstiftet. Nobel selv hadde ment at hun skulle være den første.

Vi kan være forfatterinnen takknemlig for at hun har levendegjort dette mennesket og hennes banebrytende fredsarbeid for oss.

Gerd Grønvold Saue har også levendegjort tiden slik som den var, ved å innlede hvert kapittel med kursiverte avsnitt om historiske fakta.

Generøst har forfatterinnen (som er medlem i IKFF) gjort det mulig for oss å selge denne aktuelle boken for kr 50.- pr stk. Vi anbefaler den på det beste til egen glede og som gave til en eller flere du er glad i.

arbeider hele veien med åpne kort overfor sine arbeidsgivere. Til slutt går han til EU-Parlamentet. Selv blir han suspendert fra sin stilling for fire måneder med halv lønn i perioden. Etterpå får han en stilling som han ikke er kvalifisert for, og langt fra alt som har med revisorgjerningen å gjøre.

At tingenes tilstand fortsatt er lite tilfredsstillende i EU's korridorer vitner denne boka om.

Boka er fengslende og lett å lese

Hermien S. Prestbakmo

Gerd Grønvold Saue har også skrevet en bok om Jane Addams. Den blir ferdig til Nobel-festivalen i desember. Boken heter "Jane Addams - elsket og foraktet."

Vi gratulerer:

Johanne Skog Gripsrud, Sandnes, fylte 85 år den 24 oktober, på selveste FN-dagen.

Johanne er et medlem det er all grunn til å hylle. Hun har vært medlem i IKFF i en mannsalder, og ikke bare har hun vært medlem, men i alle år et meget aktivt medlem. Hun kan være et forbilde for oss alle. Best husker vi henne nok som redaktør av *fred og frihet*. Hun er også inspirator og pådriver for oss alle, og vi har ofte glede av hennes penn selv om hun ikke er redaktør. For 5 år siden ble hun tildelt Kongens fortjenestemedalje, og at den ble overrakt henne på FN-dagen og hennes 80-årsdag anså vi som et helt riktig sammenreff.

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet

Postboks 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo
Besøksadresse:
Storgaten 11 - 5 etg, 0155 Oslo
Konto nr. 0531.5027057
e-post: ikff@online.no

Tlf. 23 01 03 40/00 fax 23 01 03 01
Telefontid: Mandag, tirsdag, onsdag og
torsdag kl. 10-13.00
Kontoransvarlig: Sidsel Andersen

Landsledere: Kari Løchen,
Mari Holmboe Ruge
Adresse: IKFF-kontoret
Representant i det internasjonale
hovedstyret: Ellen Baalsrud
Adresse IKFF-kontoret

IKFF - avdelinger - grupper - kontakter

Bergen: Zoia Grannes
Kalfarlien 4
5018 Bergen
Tlf. 55 31 27 20 (privat)
55 13 40 00 (jobb)

Fredrikstad: Odrun Buer
Ridehusgt. 5 A
1606 Fredrikstad
Tlf. 69 31 17 33

Grimstad: Lise Natland
Bioddgt. 3
4878 Grimstad

Hamar / Hedmark: Grethe Nielsen
2310 Ottestad
Anna Sveberg Eggen
Orion 39
2315 Hamar
Tlf. 62 52 55 77

Nordland: Eva Braseth
Reinslettveien 41
8009 Bodø
Tlf. 75 58 13 19

Oslo og omegn:
Helga Syrrist
Tåsenveien 77
0873 Oslo
Tlf. 22 23 15 22
Turid Steen
Løkkeveien 9
0253 Oslo
Tlf. 22 44 20 34

Romerike:
Gry Havin Kongsrud
Kjærmo gartneri
1929 Auli

Røros: Åse Berg
7372 Glåmos
Tlf. 72 41 46 31

Sandnes: Berit Oldeide
Christiesgt 20
4307 Sandnes
Tlf. 51 66 31 67

Stavanger: Kari Foldøy
Rektor Berntsensgt. 12 B
4022 Stavanger
Tlf. 51 55 33 83
Kjersti Knutsen
Nedreveien 24
4018 Stavanger

Troms:
Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 6
9321 Moen
Tlf. 77 83 13 24

Vestfold: Bjørg Berg
Mårveien 7
3124 Tønsberg
Tlf. 33 32 64 35

International Peace Update
adr. WILPF, 1 rue de Varembe
1211 Geneva
Switzerland
pris kr. 120.- per år
Bestilles ved IKFFs kontor i Oslo

- Bestillingskupong -

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)

Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Jeg vil bli medlem Abbonent på *fred og frihet*

Medlemmer kr. 250.- inkl. bladet

Abonnement på *fred og frihet*: kr. 180.-

Redusert kontingent kr. 175.- inkl. bladet

Konto nr 0531.50.27057

Navn.....

Adresse.....

Postnr./sted.....

Returadresse:
IKFF
Postboks 8810 Youngstorget
0028 Oslo

FREDEN OCH JÄG

Arabiska och israeliska barn mellan seks og tretten år skrev sine tanker om fred. Med utgangspunkt i den engelske versjon av disse tekstene har Beppe Wolgers i tre sanger diktet dem om til svensk:

Kanskje fred
ser ut som jag
en vanlig männ'ska som jag
och liksom
jag tycker om
en massa saker
och kanskje til och med
-vem vet? - har en liten flicka
som han vil ha i fred.

Kanske fred
har samma lust
precis som jag, att bli stor
segla ut
til okänd kust
och möta männ'skor
vi aldri mött förut
Ja tenk (att) jag tror att freden
är min tvillingbror

Kanske fred
kan sjunga med
när han er lycklig som jag
när i smyg
jag tittar på
du kammar håret
och rör så blygt din kropp
I drømmerier framför spegeln
full av hopp och tro

